

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Bergen, 08.02.2012

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 16. februar 2012 kl. 12.15** rom 415, Sydneplassen 12/13.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
 - a. UUI-møte 23.01.12
- IV Orienteringssaker
 - a. Informasjon fra instituttlederen
 - b. Fakultetsstyresaker
- Sak 03/12 Forskningsmelding
- Sak 04/12 Forskerutdanningsmelding
- Sak 05/12 Utdanningsmelding

Eventuelt

Sakspapir sendes ut tirsdag 14. februar.

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

PROTOKOLL FRA INSTITUTTRÅDSMØTE 19.01.2012

Til stede: Instituttleder: Hoffmann
Gruppe A: Forsberg, Heiret, Mikaelsson, Selberg
Gruppe B: Blazevic
Gruppe C: Watkins
Gruppe D: Solheim
Forfall: Selfjord
Sekretær: Holsen

Stausberg var til stede under sak 02/12.

I Innkalling og sakliste
Ingen merknader.

II Protokoll fra forrige møte
Ingen merknader.

III Referatsaker
a. FU-møte 11.11.11

IV Orienteringssaker
a. Informasjon fra instituttlederen
- Ny førsteamanuensis i klassisk arkeologi tiltrådte 1. januar.
- Utlysning av førsteamanuensis i religionsvitenskap (etter Mikaelsson) annonseres 21. januar.
- Det har kommet 34 søkere til stipendiatstilling i globale studier
- Seks åpne stipendiatsstillinger er utlyst
- Det utarbeides arbeidsplan for våren 2012 som bl.a. vil innbefatte ny strategisk plan, internasjonalisering, forskerutdanningen, evalueringer og forenkling av rutiner og prosedyrer
b. Fakultetsstyresaker
- Mandat for forskning- og forskarutdanningsutvalet
c. Ny sammensetting av forskningsetisk komité

Sak 01/12 Budsjettfordelingsprinsipper 2012
Hoffmann og Holsen orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet opprettholder de vedtatte budsjettfordelingsprinsipper.

Sak 02/12 Timeregnskap, fellesprisnipper ved HF

Hoffmann og Stausberg orienterte.

Saken ble lagt fram til diskusjon.

Rådet stilte seg positivt til retningslinjene, men ba om omformulering av pkt. 9 og 10, slik at det åpnes for en noe mindre rigid praksis.

Eventuelt

Ingen saker.

Bergen, 31. januar 2012

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

Dersom det ikke har kommet merknader innen 06.02.12, regnes protokollen som godkjent.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utvalg for undervisning og internasjonalisering

Referat fra UUI-møte 23.1.2012

Møtt: Anna Lisa Arefjord (sak 01/12, 02/12 og 33/11), Randi Barndon, Lars Forsberg, Ingvild Sælid Gilhus, Torunn Selberg, Michael Stausberg (leder), Dan André Velle, Julie Tønsaker Watkins (sekretær).

Forfall: Ingvar Mæhle

1) Innkalling og saksliste

Ingen merknader

2) Orienteringssaker

1) Fagrapporter til utdanningsmeldingen

Watkins orienterte kort og åpnet for spørsmål. Fagrapportene kan inneholde både kritikk som bør følges opp på instituttet og behov/statusbeskrivelser som skal følge instituttets utdanningsmelding videre. Rapportene leveres senest 25.1.

2) Pensumproduksjon

Watkins orienterte om møtevirksomhet og samarbeid med Studia for å bedre pensumrutinene. Alle ansatte oppfordres til å bruke rutinebeskrivelsen på nettet når de skal klargjøre pensum.

3) Diskusjonssaker

1) Stipendiatenes undervisning (opplæring og oppfølging)

Stausberg la frem forslag om å gi stipendiatene noe pedagogisk opplæring i forbindelse med undervisningsplikten. Dette kan være sammensatt av noen studiepoeng i pedagogikk og en fagfellevurdering der tilsatte på faget (ikke veileder alene) observerer stipendiatens undervisning og diskuterer den i etterkant. UUI mener forslaget er godt og anbefaler at det tas videre, men understreker viktigheten av at ressursspørsmålet tas nøye i betraktning. Stausberg lager et utkast til opplegg for fremlegging i de rette fora.

4) Saker

41/2011: Emnebeskrivelse KUVI350

Møtet foreslo å angi en ramme for det obligatoriske oppmøtet (70 prosent).

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas med de endringer som kom frem i møtet.

44/2011: Emnebeskrivelse REG350-60

Møtet foreslo å fjerne angivelsen av studiepoeng i emnekoden, samt noen språklige endringer. Det settes spørsmålsteget ved formuleringen om ferdigheter under *Læringsutbytte*.

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas med de endringer som kom frem i møtet, og Barndon gis fullmakt til å komme med ny formulering under Læringsutbytte i samråd med programstyret.

01/2012: Emnebeskrivelse RELDI111

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

02/2012: Emnebeskrivelse RELDI112

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas med språklig rettelse som kom frem i møtet

33/2011: Utredning om studentutveksling (rapport)

Michael Stausberg og Julie Watkins har skrevet en rapport med analyse/sammendrag av resultatene fra studentundersøkelsen om utveksling. Stausberg presenterte den, og møtet diskuterte rapportens forslag til tiltak for å øke utvekslingen ved instituttet.

Kompetanseheving for studiekonsulentene, blant annet gjennom reiser til avtaleuniversitet, ble fremhevet som et viktig punkt. Møtet mente også at hvert fag burde ha en kontaktperson for internasjonalisering, men ingen utnevnt koordinator. Man gikk også inn for å presentere rapportens forslag til tiltak i færre punkter.

Vedtak: UUI vedtar rapporten med de endringene som kom frem i møtet. Det vedtas videre å fokusere på tiltak rettet mot studiekonsulentene i 2012, og følge opp resten etter hvert.

03/2012: Strategisk plan 2008-2011, punkt II Undervisning

Møtet diskuterte planen, og oppfordres til å se nærmere på den sammen med sine fagmiljø. Saken følges opp på neste UUI-møte, 13.2.2012.

04/2012: Håndtering og oppfølging av emnerapporter og evalueringsresultat

AHKR legger sine emnerapporter inn i Kvalitetsportalen, men møtet er usikre på hvilket formål dette tjener. Emnerapportene er vanskelig tilgjengelig og innholdet er lite interessant. Er evalueringsresultater alltid tatt med i rapportene? Foreløpig er vi forpliktet til å fortsette å legge rapportene inn i portalen, men UUI går inn for å arbeide for en avvikling av denne praksisen.

Vedtak: Emnerapportene og evalueringsresultat ved AHKR skal diskuteres i fagmiljøene og følges opp.

05/2012: Håndtering og oppfølging av programsensorrapporter

Programsensorrapporter er nyttige og viktige dokument som må følges opp. De skal drøftes i fagmiljøene, legges frem for UUI og også som orienteringssaker for Studiestyret.

06/2012: Møteplan våren 2012

UUI-møtene våren 2012 legges til følgende datoer:

13. februar

5. mars

26. mars

30. april

21. mai

5) Eventuelt

Ingen saker

Michael Stausberg
leder

Julie Tønsaker Watkins
sekretær

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

**Institutttrådsmøte 16.02.2012
Sak 03/12**

Forskningsmelding 2011

Instituttet skal sende inn forskningsmelding etter tilsendt mal (se vedlegg). Utarbeidet forskningsmelding ble behandlet i FU 10. februar, og legges fram for institutttrådet.

Forslag til vedtak:

Institutttrådet vedtar den framlagte forskningsmelding.

Christhard Hoffmann

Bergen 7.februar 2012

FORSKNINGSMELDING 2011

Vi viser til brev av 25.1.2012. om opplegget for årets meldinger knyttet til forskning og forskerutdanning.

I Kvantitative indikatorer

Tabellen under gir en kvantitativ oversikt over oppnådde resultater ved AHKR i 2010-2011 og forventede resultater i 2012:

Resultatindikator	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011*)	Måltall 2012
Publikasjonspoeng	139,9	135,5	120	140
%andel nivå 2	41,7	50,88	40	40

*) Prognose

Resultatindikator	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011*)	Måltall 2012
Forskningsrådsfinansiert Virksomhet **)	5113	5208	6978	7000
EU-tildeling		1309	1597	2000
Annen finansiering	2092	2671	3599	8000
BOA totalt	7206	9188	12175	17000

Resultatindikator	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012
Utvexling av tilsette gjennom avtaler	25	23	23	25

Resultatindikator	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012
% andel kvinner i vitenskapelige stillinger	41,04	43,75	42,5	43

II. Kvalitative vurderinger

1 Generell omtale

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR) er det nest største institutt ved Det humanistiske fakultet, med i alt 43,5 årsverk (NSD) i faste vitenskapelige stillinger, samt 31 interne stipendiater og seks postdoktorer ved utgangen av året. Rekrutteringsstillingene utgjør 40,5 prosent av den samlede faglige staben (årsverk, DBH-tall for 2011). AHKR hadde i 2011 faglig ansvar for i alt 54 PhD-kandidater under fakultetets forskerutdanningsprogram, hvorav 14 eksterne knyttet til institusjoner utenfor UiB. Også interne registrerte kandidater med utgått stipendiatstatus teller med. En kandidat knyttet til Bergen Museum og en fra SKOK med faglig tilhørighet til instituttet, er også regnet med, mens derimot stipendiater innen AHKR's fagområder ved Senter for Middelalderstudier (CMS) ikke er regnet med i 2011.

Forholdet mellom fagområdene fordeler seg ulikt. Historie har 22 ansatte i faste vitenskapelige stillinger, religionsvitenskap 8, kulturvitenskap 7 og arkeologi 6 faste vitenskapelige stillinger (medregnet REG/REG). KARK-ansatte er ikke medregnet her. I 2011 var det tre avganger, 2 i arkeologi og 1 i kulturvitenskap. Det er tilsatt førsteamanuensis innen klassisk arkeologi med tiltredelse 1.1.2012 (arkeologi vil da ha 7 faste medregnet REG/REG). Det ble opprettet 4 II-stillinger i 2011: 3 i sammenheng med Tracysymbolsprosjektet (Chase, d'Errico, Wurz) og en i historie (Hobson). Det har ellers ikke vært store endringer i stillingsstrukturen siden 2010. Antall rekrutteringsstillinger avspeiler til dels også størrelsesforholdet mellom fagene: Av instituttets 31 stipendiater i 2011 var det 13 stipendiater i historie, seks i religionsvitenskap, tre i kulturvitenskap og ti stipendiater i arkeologi. Av de seks postdoktorene ved AHKR i 2011 er en i arkeologi, to i historie, to i religionsvitenskap og én i kulturvitenskap. Mens de aller fleste stipendiatene er finansiert av fakultetet som universitetsstipend, eller gjennom program og prosjekt med annen finansiering, som Norges forskningsråd, er fire av postdoktorstillingene eksterntfinansierte (jf. pkt. 2.3).

Instituttets administrative stab har i 2011 omfattet 12 medarbeidere (fordelt på 11,4 årsverk). Situasjonen er uforandret fra 2010, da ressursene ble redusert med 0,65 stilling i forhold til året før (0,5 arkivarstilling ved Etno-folkloristisk arkiv medregnet). Det er bekymringsfullt at bare én av stillingene har forskningsadministrasjon som arbeidsfelt, til tross for at dette er et stadig ekspanderende arbeidsområde. Denne stillingen dekker både forsknings- og forskerutdanningsadministrasjon, samt formidling og webredaksjon. Det arbeides med å få styrket ressurser på dette området, og administrasjonen går gjennom arbeidsfordeling med sikte på forbedret arbeidsdeling og ressursutnyttelse.

Alle de fire fagene representerer sterke forskningstradisjoner, som det samtidig er viktig å fornye og utvikle videre. Organiseringen i et storinstitutt har stimulert tverrfaglig samarbeid uten at det går på bekostning av fagdisiplinenes metodiske egenart – den er

heller en forutsetning for samarbeidets tverrfaglighet. AHKR har seks tverrfaglige forskergrupper:

- Antikkens historie, kultur og religioner
- Helse-, velferd og vitenskapshistorie
- Midtøsten og Afrika
- Sted – region – identitet
- Demokrati, styring, rett og arbeidsliv
- Internasjonaliseringsprosesser i kulturelt og historisk perspektiv

Lederne av forskergruppene er samtidig medlemmer av forskningsutvalget, sammen med en representant fra stipendiatgruppen. Denne sammensetningen gir god intern kommunikasjon omkring forskning og forskningsorganisering. Det er samtidig en del forskjeller i måten gruppene organiserer arbeidet og hva det samarbeides om. De fleste vitenskapelige ansatte er knyttet til én eller flere forskningsgrupper. Gruppene varierer noe i størrelse. Vanlig deltakelse er mellom ca. sju og ti deltakere.

Det ble i 2011 foretatt en evaluering av forskergruppene, som foreligger som en egen rapport. Den viste at gruppene er levedyktige og velkomne møteplasser for forskere med felles tematiske interesser. Primært fungerer de som diskusjonsfora, der pågående arbeid ventileres og inviterte gjester presenterer. Gruppene har i mindre grad initiert egne forskningsprosjekter; internasjonaliseringsgruppen har imidlertid fått NFR-støtte for prosjektet *Merchants and Missionaries* (se nedenfor).

Det har samtidig vist seg å være et behov for fagspesifikke møteplasser. I samarbeid med Rokkansenteret og CMS er *Bergen historisk forum* dannet, som samler miljøene til faglig refleksjon om historisk teori og metode samt historiefagets historie. Et *Religionsvitenskapelig forum* ble etablert i 2011. Instituttet gir også økonomisk støtte til disse tiltakene, særskilt til gjesteforelesere.

AHKRs deltakelse i UiBs strategiske forskningsprogram *Region og regionalisering* er nå organisert gjennom forskningsgruppen *Sted – region – identitet*. Gruppens leder for denne er medlem av programmets styringsgruppe.

AHKR har også faglig og organisatorisk ansvar for UiBs fireårige forskningsprosjekt *Vitenskapshistorie*, 2009–2012. Foruten prosjektlederen, Svein Atle Skålevåg, er to stipendiater i historie knyttet til prosjektet. Forskningsgruppen *Helse og velferd* er som følge av prosjektet utvidet til også å omfatte vitenskapshistorie. Med utspring i denne forskningsgruppen er det i 2010 dessuten utviklet et nytt prosjekt, *Meteorologiens historie*, med Meteorologisk institutt som oppdragsgiver. Prosjektet hadde oppstart i 2011; en forsker er ansatt i en 60%-stilling og det lyses ut 1-2 stipend.

Eksternt finansierte prosjekter ved instituttet øker stadig i volum; nærmere redegjørelse gis under punktene 2.3–6.

Instituttets forskningsstrategi for perioden 2008–2011 har hatt et særlig fokus på forskerutdanningen. Stipendiatene følges nå tettere opp gjennom medarbeidersamtaler både for å fange opp eventuelle problemer og følge fremdriften. Ordningen med midtveisevaluering, innført i 2011, tjener et lignende formål; erfaringene med ordningen er positive. Det semestervise Veilederforum bidrar også til å skape økt bevissthet om veiledning. Etter nedleggelsen av forskerskolen Kultur og samfunn arbeides det med å skape gode miljøer rundt stipendiatene, i forskergruppene og på andre måter, som kan bidra både når det gjelder opplæringsdelen av forskerutdanningen og i forhold til enkeltstipendiatenes prosjekter. Midlene som før var avsatt til forskerskolen kan etter søknad nå tildeles forskerutdanningsarrangementer organisert av forskergrupper, fagmiljøer eller enkeltveiledere.

Det bør ellers nevnes at AHKR er ett av få institutt (eneste på HF) som har opprettet et forskningsetisk utvalg. (<http://www.uib.no/ahkr/om-instituttet/raad-og-utvalg/forskningsetisk-utvalg>)

2 Omtale av de enkelte resultatindikatorer: resultatoppgåelse

2.1 Publikasjoner

AHKR omfatter aktive forskningsmiljøer i alle de fire fagene. Siden opprettelsen av storinstitutter i 2007 er AHKR den grunnenheten som har produsert flest publikasjonspoeng ved Universitetet i Bergen. Foreløpige tall for den poenggivende publiseringen antyder en viss nedgang fra 134,5 poeng i 2010 til ca. 120 poeng i 2011. Det er mulig at denne nedgangen fortsetter en trend som alt lot seg merke i fjor med reduksjonen fra 139,9 poeng i 2009, men tidsperspektivet er ennå for kort til at man kan trekke en slik konklusjon – svingninger fra år til år må påregnes. Det må også bemerkes at poengproduksjonen er ujevnt fordelt mellom fagene. Religionsvitenskap sto i 2010 for over halvparten (58,6 %) av publikasjonspoengene. Ser man på publikasjonspoeng produsert av fast ansatte, var gjennomsnittet per person 6,45 for religionsvitenskap, 1,06 for arkeologi, 0,7 for kulturvitenskap og 0,4 for historie. De foreløpige data for 2011 (Cristin) viser det samme fordelingsmønsteret. Det bør her legges til at en del av middelalderforskningen i arkeologi og historie ikke har vært registrert under AHKR, men under CMS. Som ledd i avviklingen av CMS i løpet av 2012 vil denne forskningen tilbakeføres til instituttet. Videre må det legges til at særlig historie for tiden har flere ansatte frikjøpte til tunge administrative verv (instituttleder, prodekan, prorektor) og at mange fra denne faggruppen også har andre viktige verv (prosjektledere, forskningsgruppeleder). En del av forskningen skjer dessuten i prosjekter som skal avsluttes i 2012 eller senere, og det er å vente at hovedtyngden av publikasjoner vil skje i siste del av prosjektperioden. Slike faktorer kan også forklare litt av variasjonen. Generelt bør instituttet likevel drøfte tiltak som kan virke stimulerende på publiseringsfrekvensen.

Det må understrekes at det ved instituttet også utføres forskning og forskningsbasert virksomhet som ikke gir poenguttelling etter UHRs kriterier, men som ikke desto mindre utgjør en viktig del av de humanistiske fagenes særlige samfunnsansvar.

Av særlig bemerkelsesverdige forskningsresultater i 2011 nevner vi Christopher Henshilwoods arbeid i Blombos-grotten i Sør-Afrika, som kaster nytt lys over menneskeartens kognitive utvikling, dokumentert i boken *Homo Symbolicus* og en artikkel i *Science* som vakte stor internasjonal oppmerksomhet. Postdoktorstipendiat Gina Dahl har publisert sin forskning om norsk bokhistorie i *Books in Early Modern Norway*. Knut Jacobsen er hovedredaktør for det store referanseverket *Brill's Encyclopedia of Hinduism*, der han også selv har bidratt med flere artikler. I tillegg kom boken *Sikhs in Europe*, der Jacobsen er medredaktør og bidragsyter. Postdoktorstipendiat Eivind Seland trakk opp nye perspektiver på antikkhistorien i *Antikkens globale verden*. Torunn Selberg ga ut *Folkelig religiøsitet*. Michael Stausberg har pløyd ny mark i *Religion and Tourism*, og var medutgiver av *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*, der også andre av instituttets religionshistorikere har bidratt.

2.2 Utveksling av tilsatte gjennom avtaler

Antall forskerutvekslinger av tilsatte har økt betydelig de siste årene. I 2009 var det 25 utvekslinger, i 2010 23, og i 2011 var det 23 utvekslinger. Disse tallene omfatter forskere som kommer til instituttet som gjesteforskere av kortere eller lengre varighet, utreise av forskere fra Bergen til universitet, samt forskningsopphold i utlandet.

Arbeidet i forskningsgrupper har generelt virket stimulerende på forskerutveksling og har tiltrukket flere gjesteforskere til både kortere og lengre opphold. Forskningsgruppene har også hentet inn forskere fra inn- og utland som innledere til seminarer og workshops.

Erfaringene har imidlertid også vist at mottak av utenlandske statsborgere kan reise en del praktiske spørsmål og byråkratiske problemer. Her ligger det en utfordring i få bedre rutiner på AHKR/UiB, men også arbeide for en bedre samordning av offentlige etater: I Oslo, Kirkenes og Stavanger er det opprettet offentlige servicekontor der offentlige kontorer samarbeider og der utenlandske statsborgere kan få ordnet de nødvendige papirer raskt.

2.3 Forskningsrådsfinansiert virksomhet (FFV):

Flere av forskerne ved AHKR er knyttet til forskningsrådsfinansierte prosjekter. NFR-prosjektet *Merchants and Missionaries. Norwegian encounters with China in a transnational perspectives*, ledet av Camilla Brautaset, hadde oppstart i 2011, og det er ansatt en postdoktor-medarbeider og en stipendiat i prosjektet.

Elena Vezzadinis NFR-støttede postdoktorprosjekt, *Making racism: Racial Relationships, Identity, and the State in Colonial Sudan, 1898-1956*, hadde oppstart 1.12. 2011.

Det tverrfaglige NFR-prosjektet, *Palmyrena. City Hinterland and Caravan Trade between the Orient and Occident*, ledet av Christian Meyer, hadde oppstart i 2009 og skal avsluttes i 2012. Eivind Seland er knyttet til prosjektet som postdoktorstipendiat,

Torbjørn Schou som stipendiat og Christina Josefsson ble i 2011 ansatt som forsker. Prosjektet har også internasjonal deltakelse.

Under Forskningsrådets program "Institusjonsforankrede strategiske prosjekter i historie" fikk AHKR som følge av evalueringen av historiefaget i Norge i 2008 innvilget to prosjekt, *Metodiske tilnærminger til internasjonal idé- og kunnskapsutvikling*, med Astri Andresen som prosjektleder, og *Mangfold, fragmentering, enhet: Historieskrivning etter 1970*, med Christhard Hoffmann som prosjektleder. Begge disse prosjektene avsluttes i 2012.

Det treårige tverrfaglige forskningsprosjektet *The Norwegian Millstone landscape*, som fikk tildeling fra Norges forskningsråd for 2009-2011, har også deltakelse fra AHKR. Norges geologiske undersøkelser (NGU) i Trondheim leder arbeidet, med flere tverrfaglige samarbeidspartnere innenfor geologi, arkeologi, historie og landskapsstudier. Fra AHKR er arkeologene Ingvild Øye sammen med stipendiat Irene Baug representert. Prosjektet har også internasjonal deltakelse.

Gina Dahls prosjekt i religionsvitenskap, *Opplysning i Norge – Religiøs toleranse formidlet til norske lesere gjennom bøker om andre verdener*, ble satt i gang i 2009 og resulterte i 2011 i en monografi (se under 2.1).

2.4 EU-tildeling

Christopher Henshilwoods femårige arkeologiprojekt *TRACSYMBOLS*, finansiert av det europeiske forskningsrådets (ERC) Advanced Grant, startet opp 2010. Det er et stort, internasjonalt prosjekt som undersøker hvordan miljøendringer har påvirket de viktigste atferdstrekkene hos Homo sapiens og neandertalere i sørlige deler av Afrika og Europa. Prosjektet har fått rundt tjue millioner kroner, fordelt over fem år, supplert med finansiering fra Norges forskningsråd og UiB. Dette gjør det mulig å utvikle et internasjonalt afrikansk-arkeologisk forskningsmiljø ved instituttet og et langtids forskningsprogram i sørlige Afrika, Europa og den nære Østen. Målet er å bygge opp et tverrfaglig forskerteam som skal kombinere arkeologi med klimafunn fra de tidligste tider. Prosjektet vil ha stor betydning for forskningsmiljøet i arkeologi ved AHKR med planer om å etablere en ny forskningsgruppe innen dette feltet. Prosjektet resulterte i flere publikasjoner i 2011 som ga vesentlige nye innsikter om forhistorien og til dels fikk betydelig medieoppmerksomhet (se under 2.1). Prosjektet trenger et laboratorium ved UiB.

2.5 Annen finansiering

Flere forskere/forskningsgrupper har mottatt nordiske forskningsmidler. Astri Andresen og forskningsgruppen *Helse, velferd og vitenskapshistorie* har mottatt nettverksmidler fra Nordforsk.

Knut A. Jacobsen er partner i prosjektet *Sikh Identity Formation: Generational Transfer of Traditions in the Nordic Countries* som med prosjektmidler fra Nordcorp (NOS-HS)

undersøker hvordan verdier og tradisjoner overføres fra førstegenerasjons til annengenerasjons innvandrere blant sikher i Norden.

UiB koordinerer arbeidet med Norges fiskeri- og kysthistorie, et forskningsprosjekt i samarbeid med Universitetet i Tromsø, Universitetet i Nordland og høyskolen i Volda. Prosjektet blir ledet av Nils Kolle ved AHKR. Målet er å gi en velfundert fremstilling av fiskerinæringens betydning i norsk historie som skal ferdigstilles 2014. En representant fra AHKR er medlem av styringsgruppen. Stipendiatene Rune Hornnes og Trudi Moniz er knyttet til prosjektet.

2.6 Bidrags- og oppdragsfinansiering totalt

*Det har skjedd en sterk volumøkning av denne virksomheten på AHKR. Mens den i AHKR's to første driftsår, 2007 og 2008, utgjorde en relativt beskjeden del av instituttets totale finansiering (ca 1 million kroner), økte den i 2009 til i alt 7,206 millioner kr. (medregnet bidrag fra Meltzerfondet og Universitetsfondet). I 2010 utgjorde den 9,188 millioner kr. og i 2011 er prognosen ca. 12 millioner. En foreløpig prognose for 2012 er på 17 millioner. Fire av fakultetets største eksternfinansierte prosjekter er ved AHKR (*Tracysymbols, Palmyrena, Norges fiskerihistorie, Merchants and Missionaries og Meteorologiens historie*). Arbeidet i forskningsgruppene har i en viss grad virket stimulerende på prosjektutvikling.*

2.7 Likestilling

Av de i underkant av 80 årsverk (DBH) i vitenskapelige stillinger ved AHKR, medregnet instituttleder og en vitenskapelig assistent, utgjør kvinneandelen i vitenskapelige stillinger (årsverk) 42,5 %. Kvinneandelen blant professorer er 38,8% og 23,5 % blant førsteamanuenser. Blant stipendiater er kvinneandelen 47,2 % (prosentdel av årsverk innen hver enkelt stillingskategori, DBH). Det er en nedgang i kvinneandel for alle disse stillingskategoriene. For postdoktorer er kvinneandel høy (80%), men dette er en relativt liten gruppe. I de kommende år vil flere av de kvinnelige professorene gå av for aldersgrensen. Det er liten kvinneandel blant førsteamanuenser. Samlet innebærer dette en risiko for at kvinneandelen vil synke i årene fremover. Det er derfor viktig å ha et blikk for dette i rekrutteringssammenheng. Eventuelt bør stimuleringsiltak vurderes for å motvirke en nedgang i kvinneandel.

III. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Ifølge instituttets strategiplan 2008–2011 har AHKR som mål at instituttets forskere, forskningsgrupper og fagmiljøer skal holde et høyt internasjonalt nivå. Det legges vekt både på individuell forskning og på arbeid i forskergrupper, på disiplinbasert forskning så vel som flerfaglig samarbeid. Forskningens frihet og verdien av mangfold fremheves. Interaksjonen og samarbeidet med eksterne forskningsmiljøer, nasjonalt og internasjonalt skal styrkes. Det skal publiseres mer i høyt anerkjente og gjerne internasjonale publiseringskanaler; samtidig skal en være synlig i nasjonale

forskningsdebatter. Instituttet skal støtte forskningen med en tjenlig infrastruktur, og det skal legges til rette for og stimuleres til at alle får forske. Instituttet skal også arbeide for å øke den eksterne forskningsfinansieringen og tilby administrativ assistanse for å oppnå dette.

Instituttet har lagt stor vekt på arbeidet i forsknings-/forskergrupper, og gruppene har til en viss grad vært befordrende for utviklingen av prosjekter med ekstern finansiering. Samtidig lar det seg ikke lett dokumentere at gruppene i seg selv så langt har ledet til økt produktivitet i form av publikasjoner. De forskerne som publiserer mest, deltar ikke i instituttets forskergrupper. Det betyr ikke at de driver "individuell forskning" i snever forstand, men at deres forskning gjerne skjer i tilknytning til mer internasjonale nettverk og prosjektgrupper der det kan finnes en mer egnet spesialkompetanse i forhold til deres forskningsinteresser.

Instituttets mål, at alle vitenskapelig ansatte skal publisere på et høyt internasjonalt nivå, kan bare delvis sies å være oppnådd. Det er en oppgave for instituttet å forbedre denne situasjonen ved å gjøre tiltak som stimulerer forskningsaktiviteten i hele instituttets fagbredde. Forskergruppene har en særlig oppgave for å oppnå dette. Det må også arbeides for å styrke deltakelsen i internasjonale nettverk for alle instituttets forskere.

I 2012 vil flere av instituttets pågående, eksternt finansierte prosjekter avsluttes eller nærme seg avslutning. Det blir derfor en særlig utfordring i året som kommer å utvikle nye prosjekter ved instituttet.

AHKR er underbemannet når det gjelder forskningsadministrasjon, med en enkelt stilling som skal bistå de mange prosjektene, administrere forskerutdanningen og delta i den forskningsstrategiske planleggingen. Instituttet har derfor et sterkt behov for økte forskningsadministrative stillingsressurser.

Mal for Forskningsmelding for 2011

Malen gjelder for rapportering fra fakulteter og institutter. Instituttene rapporterer til fakultetene, som så rapporterer til universitetsledelsen.

Forskningsmeldingen bør være på maks 10 sider. Den skal innholde følgende:

I. Tabell over kvantitative resultatindikatorer, ettersom

II. Kvalitative vurderinger av resultatindikatorene samt overordnede kvalitative vurderinger basert på oppsettet nedenfor.

KVALITATIVE VURDERINGER

I. Generell omtale

Det ønskes en oppsummering av fakultetets forskningsaktivitet, med vekt på samlet vurdering av resultater og områder som skal gis særlig prioritet.

II. Kvalitativ omtale av hver resultatindikator:

For hver indikator ønskes følgende:

- Vurdering av resultatoppnåelse fra året før
- Status for oppfølging av inneværende års ambisjoner og prioriteringer:
 - Er det spesielle utfordringer knyttet til å nå ambisjonene?
 - Hvilke virkemidler er tatt i bruk for å nå ambisjonene og reduseres risiki?
- Ambisjoner for 2012 og planlagte virkemidler for å nå disse ambisjonene og redusere risiki.
- Større forskningssatsinger (inkludert interfakultære) som har vært vellykkede eller som planlegges, og virkemidler som har vært brukt eller planlegges for slike, bør beskrives

III. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer:

I tillegg bes det om følgende:

- Status for implementering av fakultetets strategi og omtale av faglige prioriteringer og nye forskningssatsinger som er igangsatt, eller som planlegges.
- Kommentere hvordan aktuelle fagevalueringer følges opp på fakultet og institutt
- Omtale av prioritert samarbeid med andre forskningsinstitusjoner og samfunns- og næringsliv. |
- Kort omtale av arbeidet med å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging.
- Omtale av tverrfaglige og flerfaglige initiativer og satsinger (pågående og planlagte).
- Omtale av tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II
- Fakultetene bes om å gi en kortfattet omtale av hvilke faglige prioriteringer og planer som er knyttet til ekstern finansiert forskning, hvilke eksterne finansieringskilder som er de viktigste og hvilke ressurser som settes inn for å styrke ekstern finansiering
- Internasjonalisering:
 - Hva er fakultetenes innsatsområder innen internasjonalisering, i henhold til egne plan- og strategidokumenter?
 - Hva er fakultetets oppfølging av handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet?
 - Omtale av prioritert forskningssamarbeid med internasjonale partnerinstitusjoner, inkludert tiltak for økt forskermobilitet
 - Planer for en tettere kobling mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringsarbeidet

Kvantitative data hentes fra sentrale databaser (DBH, Oracle, EU-prosjekter). For noen av indikatorene Kunnskapsdepartementet har bedt om data om, finnes det ennå ikke sentrale databaser (utveksling). Rapport med autoritative data oversendes fakultetene ca. 10. mars.

Institutt for fremmedspråk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Senter for vitenskapsteori
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Senter for middelalderstudier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Referanse

2012/1235-UNU

Dato

25.01.2012

Meldinger 2011

Fakultetets forsknings-, forskerutdannings- og utdanningsmelding skal behandles i Fakultetsstyret 17. april 2012. Som en del av arbeidet med fakultetets meldinger, skal grunnenhetene utarbeide egne meldinger. Dette notatet med vedlegg tar for seg maler og krav til innhold for meldingene. Fakultetet skal i sine meldinger gi en vurdering av resultatene for 2011 og vurdere sannsynligheten for å oppnå ambisjonene for 2012. I tillegg vil fakultetets meldinger vektlegge drøfting og analyser av resultater og utfordringer for fakultetet samlet.

Forskningsmeldingen

Malen for forskningsmeldingen er noe endret i forhold til malen for 2010. Det er blant annet kommet inn et punkt der en blir bedt om å kommentere hvordan aktuelle fagevalueringer følges opp. Det vises for øvrig til Universitetsdirektørens omtale av forskningsmeldingen samt til mal for meldingen. Griegakademiet – Institutt for musikk bes om å rapportere inn resultater for kunstnerisk utviklingsarbeid basert på de registreringer instituttet har foretatt gjennom året, og på det som ellers fremkommer gjennom registreringer i CRISTIN.

Forskerutdanningsmeldingen

Hovedstrukturen er den samme som ved meldingen for 2010. Oppsummeringsrapportene som blir utarbeidet i forbindelse med fremdriftsrapporteringen for 2011, skal benyttes i forskerutdanningsmeldingen. Fakultetet ønsker videre at grunnenhetene melder tilbake erfaringer med midtveisevaluering samt erfaringer som er gjort etter at råderetten over stipendiathjemlene ble overført fra fakultetet til grunnenhetene. Nærmere omtale av meldingen finnes i brevet fra Universitetsdirektøren og i vedlagte mal for meldingen.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Unni Karin Utvik
55582060

Utdanningsmeldingen

Malen for meldingen er noe endret i forhold til malen for 2010. Det er kommet inn to nye punkter, punkt III *Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011* og punkt V *Handlingsplaner*. Oversikt over resultater for 2011 ettersendes så snart disse er klare fra Studieadministrativ avdeling. Det er primært instituttene som blir bedt om å levere utdanningsmelding. Sentre som gir undervisning i første og andre syklus, kan utarbeide en forenklet utdanningsmelding som er knyttet til punkter relevante for tilbudet.

I tillegg til punktene omtalt i malen for utdanningsmeldingen ønsker fakultetet tilbakemelding om følgende:

1. Hvordan følger instituttene opp rapportene som er utarbeidet av programsensorene?
2. Har instituttene diskutert muligheten for å opprette praksisemner?
3. Har instituttene diskutert interne strategier for å øke rekrutteringen til masternivå?

Brev fra Universitetsdirektøren samt maler for meldingene er vedlagt.

Meldingene skal behandles i henholdsvis Forsknings- og forskerutdanningsutvalget og Utdanningsutvalget før behandling i Fakultetsstyret.

Frist for å sende alle meldingene til fakultetet settes derfor til **1. mars 2012**.

Med vennlig hilsen

Gjert Kristoffersen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

Det humanistiske fakultet
Det psykologiske fakultet
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det juridiske fakultet
Det medisinsk-odontologiske fakultet
Universitetsmuseet i Bergen

Referanse

2012/241-TOT

Dato

19.01.2012

Opplegg for Forskningsmelding, Forskerutdanningsmelding og Utdanningsmelding 2011

Som del av arbeidet med institusjonens forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding, skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter. Institusjonens meldinger skal behandles i Universitetsstyret i første halvår.

I 2011 ble arbeidet med universitetets fornyede strategi fullført. I den forbindelse bes fakultetene om særlig å kommentere hvordan strategien er fulgt opp på fakultetsnivå, også relatert til universitetets og fakultetets egne handlingsplaner.

Malene for fakultetenes og instituttene ordinære meldinger er samordnet, slik at det sendes ut et felles brev med beskrivelse av krav til meldingene. I meldingene skal det gis en vurdering av fakultetets resultater i 2011 og sannsynligheten for å oppnå ambisjonene for 2012. Ambisjoner og prioriteringer fra meldingene bør også inngå i fakultetenes arbeid med budsjett og planer for 2012. Meldingene skal ikke overstige 10 sider, og det bes om at det vektlegges å drøfte og analysere oppnådde resultater og utfordringer.

Forskningsmelding 2011

Malen for årlige forskningsmeldinger fra fakulteter og institutter er noe endret fra 2010 til 2011 og et nytt punkt er at det bes om kommentarer til hvordan aktuelle fagevalueringer følges opp ved fakultet og institutt. I tillegg vil det bli utarbeidet resultatrapport for 2011 til fakultetene (se vedlegget). Instituttene bes rapportere til fakultetet etter samme mal.

Forskerutdanningsmelding 2011

Som oppfølging av arbeidet med Handlingsplan for forskerutdanning 2008-2015, skal det utarbeides årlige forskerutdanningsmeldinger. En slik melding ble utarbeidet for første gang i 2009. Hovedstrukturen er den samme som ved forrige melding.

Utdanningsmelding 2011

I Utdanningsmeldingen skal det gis en samlet vurdering av studieporteføljen, fakultetets arbeid med studiekvalitet og universitetsstyrets prioriterte områder. Forslag til intern

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsdirektørens kontor
Telefon 55 58 20 01
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagres gate 1
Bergen

Saksbehandler
Tore Tungodden
55582068

allokering av studieplasser skal meldes inn i egen tabell. I omtalen av statistikkene bes det om kommentarer til utviklingstrekk.

For alle meldingene er det lagt inn et eget punkt om oppfølging av handlingsplanen for internasjonalisering.

Frist for fakultetene til å rapportere etter vedlagte maler er **15. april 2011**. Meldingene vil bli drøftet i Utdanningsutvalget og Forskningsutvalget før endelig behandling i universitetsstyret. mai 2012.

Vennlig hilsen

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Tore Tungodden
avdelingsdirektør

Vedlegg

Kopi
Forskningsadministrativ avdeling
Studieadministrativ avdeling

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 16.02.2012

Sak 04/12

Forskerutdanningsmelding 2011

Instituttet skal utarbeide forskerutdanningsmelding etter vedlagte tilsendte mal, se også vedleggene til sak 03/12. Utarbeidet forskerutdanningsmelding ble behandlet i FU 10. februar, og legges fram for instituttrådet.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet vedtar den framlagte forskerutdanningsmelding.

Christhard Hoffmann

Bergen 7. februar 2011

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2011

Vi viser til brev av 25. januar om opplegg for utarbeidelse av forskerutdanningsmelding med sikte på å gi en samlende vurdering av kvaliteten i forskerutdanningen ved institusjonen i 2011 og vurderinger knyttet til Universitetets handlingsplan for forskerutdanningen.

1. Rapportering kvantitative indikatorer

Resultatindikator	2011 Måltall	2011 Resultat	2012 Måltall/Ambisjone
Totalt antall disputaser	10	9	10
Antall uteksaminerte ph.d-kandidater pr. vitenskapelig årsverk (prof./førsteam.)	0,23	0,22	0,23
Antall nye doktorgradsavtaler	7	9	10
Antall aktive ph.d-kandidater	50	54	55
Tilsatte i Departementsfinansierte stillinger	26	26	26
Tilsatte i Forskningsrådsfinansierte stillinger	3	2	3
Tilsatte i andre eksterntfinansierte stipendiatstillinger	1	1	1
Gjennomstrømming på disputerte ph.d-kandidater			

2 Kvalitativ omtale av hver resultatindikator

Resultatoppnåelse 2011

Antallet avlagte doktorgrader i 2011 var høyere enn de tre forutgående år (6 (hvorav bare 3 ph.d.) (2010) 5(2009) og 4 (2008), selv om det var litt under måltall. 9 disputaser – 1 dr. philos. og 8 ph.d. To doktorgrader var i historie (Knut Nygaard,

Inka Moilanen (CMS)), to i religionsvitenskap (Anne Kalvig, Sissel Undheim), tre i kulturvitenskap (Baard Skogrand, Ingmar Meland, Hans Bringeland) og to i arkeologi (Melanie Wrigglesworth, Stian Hamre).

Ressursbruk knyttet til gjennomføring av dr. gradsløpet

Det brukes generelt store veiledningsressurser på den enkelte doktorgradskandidat. Ved AHKR er det vanlig med én hovedveileder, og de fleste har også minst en biveileder. Av de åtte PhD- kandidatene som disputerte i 2011, gjennomførte to på normert tid, Inka Moilanen og Anne Kalvig.

Med 54 kandidater inne på programmet er AHKR det klart største instituttet ved Det humanistiske fakultet når det gjelder forskerutdanning. I dette tallet inngår også 1 stipendiat ved Bergen Museum og 1 stipendiat ved SKOK, siden de faglig sorterer under AHKR. Videre er 15 eksterne kandidater knyttet til institusjoner utenfor UiB regnet med. Fem av stipendiatene ved CMS sorterer også faglig under AHKR, men er ikke regnet med for 2011 siden de med den nye sentrale rapporteringsmåten ikke har inngått i rapporteringen til instituttet.

I 2011 ble det ansatt 5 nye stipendiater – tre etter åpen utlysning (1 i historie og 2 i religionsvitenskap), og to gjennom øremerkede stipend (fiskerihistorie og NFR-prosjektet *Merchants and Missionaries*), begge innen historiefaget. I tillegg ble det tatt opp 2 eksterne kandidater (historie og religionsvitenskap) og 2 fra andre UiB-enheter (Bergen Museum) i arkeologi og kulturvitenskap. Når det gjelder fagfordelingen på hele gruppen samlet, er 25 knyttet til historie (herav 9 eksterne), 8 til kulturvitenskap (hvorav fire eksterne), 11 til arkeologi (ingen eksterne) og 10 til religionsvitenskap (hvorav to eksterne). Når det gjelder kjønnsfordeling er det 33 (60%) menn og 21 (40%) kvinner, men med forskjeller innad i fagene, hvor kvinneandelen er lavest i historie.

Stipendiatene er i all hovedsak finansiert av fakultetet som universitetsstipend, men også gjennom program og prosjekt med annen finansiering, som Norges forskningsråd. Det er fortsatt et problem at for få slutfører innen stipendperioden. 16 kandidater har avsluttet stipendperioden uten å levere. For enkeltes vedkommende dreier det seg kun om noen måneder over tiden, men for ca. halvparten er det tale om et år eller mer på "overtid". Kandidater som har overskredet stipendiattiden sin betydelig, må instituttet vurdere å kalle inn til samtale og eventuelt skrive ut av programmet.

Rundt 30 av instituttets fast ansatte fungerer som hovedveiledere. Det er blitt vanligere at kandidater også har biveiledere, og dette gjelder for over halvparten av kandidatene. Eksterne veiledere og biveiledere forekommer sjelden. Antall stipendiater per veileder varierer fra en til fire. Det er likevel forholdsvis sjelden at en veileder har mer enn tre stipendiater. Å regne gjennomsnittstall i forhold til ansatte ville ut fra denne variasjonen gi et skjevt bilde av de reelle forhold.

Mange stipendiater deltar aktivt i instituttets forskningsgrupper og har godt utbytte av dette. Men ikke alle finner at forskergruppetilbudet er egnet i forhold til deres prosjekter. Eksterne kandidater kan også ha praktiske hindringer for deltakelse i forskergrupper. I slike tilfeller har veileder et særlig ansvar for å organisere

miljøstøtte og nettverk rundt sine kandidater. Instituttet følger i økende grad opp slike problemstillinger gjennom samtaler med kandidat og veileder kort tid etter oppstart, medarbeidersamtaler med stipendiatene og midtveisevalueringen.

Det er en sammenheng mellom tett oppfølging og gjennomføringsgrad. Eksterne kandidater har generelt svakere gjennomføring enn stipendiater som er integrert i fagmiljøene. Dette skyldes også at de eksterne kandidatene ofte ikke har tilstrekkelig tid til å arbeide med prosjektet, i mange tilfelle på grunn av arbeid ved høyskoler, museer eller andre institusjoner. Stipendiater på overtid får også ofte et problem i sluttfasen, noe som kan forlenge innleveringen betydelig.

Instituttet har derfor satt fokus på problemer knyttet til forskerutdanning i handlingsplanen til AHKR's forskningsstrategi i inneværende periode med sikte på å styrke forskerutdanningen. Stipendiatene følges nå tettere opp og det blir gjennomført medarbeidersamtaler for å fange opp eventuelle problemer og følge opp fremdriften. Det er også satt større fokus på veiledningen. I 2009 ble det opprettet et eget møtepunkt – *Veilederforum* – for alle veilederne knyttet til forskerutdanningen ved instituttet, for å utveksle erfaringer og diskutere hvordan denne type veiledning kan videreutvikles. Erfaringene så langt er positive og viser et behov for å kunne drøfte slike spørsmål på en åpen måte.

Måltall for 2012

AHKR utarbeider årlige oversikter over kandidatenes progresjon, og forskningskoordinator har også i 2011 gjennomført medarbeidersamtaler med alle stipendiatene, et arbeid som følges videre opp i 2012. Instituttet har således god oversikt over hvem som vil slutføre i løpet av året. Siden måltallene referer til avlagte disputaser, er instituttet avhengig av at innleveringene skjer senest i løpet av vårsemesteret for å få til disputas samme år. Flere av kandidatene som etter prognosene skal levere i vår, men som først leverer til høsten vil derfor ikke disputere for i 2013. Måltallet for 2012 er satt til 10. Det er tett dialog med veiledere for å følge progresjonen.

3 Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Oppfølging av handlingsplan for forskerutdanning.

AHKR har tidligere i sin kommentar til universitetets handlingsplan understreket behovet for å vurdere forskerutdanningen ut fra faglige premisser og ikke ut fra mer generelle betraktninger knyttet til et mer kollektivt veilederansvar i forskningsgrupper. AHKR deler synspunktene om at gjennomstrømmingen må bedres og gjennomsnittsalderen reduseres. Virkemidlene trenger imidlertid ikke være de samme i humaniora som for eksempel i medisin, der prosjektene ofte er tettere integrert i forskningsprosjekter. I humaniora er stipendiatrekrutteringen langt bedre enn innen realfagene, og individuelle prosjekt har ofte høyere kvalitet enn de som er oppnådd gjennom prosjektsøknader der konkurransen er mindre. AHKR ønsker fortsatt å satse på de mest lovende rekruttene, samtidig som en søker å få fram flere

rekrutter gjennom større forskningsprosjekt. I begge tilfelle kreves det fokus på progresjon og oppfølging med et tydelig forankret ansvarsforhold.

I AHKR's forskningsstrategi legges det generell vekt på styrke forskerutdanningen

- øke antall stipendiater og postdoktor-stillinger i AHKR-fagene
- ha et forskerutdanningsperspektiv på mastergradsutdanningen
- bedre gjennomføringstiden for stipendiater og redusere frafall gjennom bedre oppfølging
- integrere stipendiatene i forskningsmiljøene ved instituttet, bl.a. gjennom forskningsgrupper
- inkludere stipendiater inn i internasjonale nettverk og miljøer
- vektlegge stipendiatenes rolle som forskningsressurs
- videreutvikle innholdet i forskerutdanningen knyttet til Forskerskolen, bl.a. veilede stipendiatene om publiseringsstrategi
- etablere et veilederforum ved AHKR – et årlig seminar med informasjon- og erfaringsutveksling
- skape likeverdige forhold for stipendiatene
- beskytte forskningstiden til stipendiatene, bl.a. gjennom mer realistiske normtall knyttet til undervisning
- tilstrebe at alle stipendiater blir samlokalisert med de relevante forskningsmiljøene ved instituttet
- finne rutiner for bedre oppfølging og tilrettelegging for stipendiater etter omsorgspermisjon

Vi legger her til at det er et mål at flere stipendiater har utenlandsopphold i løpet av doktorgradsstudiet. Slike opphold kan gi viktig faglig stimulans, bidra til å sikre at forskningsarbeidet når et høyt internasjonalt nivå og forsyne kandidaten med verdifulle nettverk.

Tiltak som er gjort og skal utvikles videre

Veilederforum, som holdes en gang i semesteret og der aktuelle veiledningstema drøftes, bidrar til å skape økt bevissthet om veilederrollen og dens oppgaver, og fortsetter som en fast ordning.

En gang i semesteret samles alle instituttets stipendiater til et uformelt stipendiattreff. Dette bidrar til økt samhörighet mellom stipendiatene.

Stipendiatene følges aktivt opp fra instituttets side gjennom en samtale kort tid etter oppstart mellom stipendiat, veileder, fagkoordinator, forskningskoordinator og den forskningsadministrativt ansvarlige, der pliktarbeidet avtales og også andre spørsmål knyttet til prosjektet og opplæringen drøftes. I tillegg har forskningskoordinator systematisk medarbeidersamtaler med alle stipendiater, og midtveisevalueringen har også høynet og synliggjort instituttets engasjement i de enkelte kandidatene og deres prosjekter.

Pliktarbeidet er blitt klarere regulert for å sikre at det ikke går ut over stipendiatenes forskningsprosjekter.

Utfordringer med hensyn til vitenskapsteori og etikk

Ved AHKR er det opprettet en fagetisk komité som også vurderer spørsmål knyttet til forskerutdanning, særlig forhold av fagspesifikk karakter. En stipendiat er også representert i komiteen, Håkon Tandberg.

Når det gjelder vitenskapsteori får instituttet fortsatt gode tilbakemeldinger og det er tilfredshet med at denne delen er godt tilrettelagt i forhold til humaniora.

Utfordringer med hensyn til den fagspesifikke opplæringsdelen

Etter at forskerskolen etter intern debatt, der også stipendiatenes syn ble tillagt stor vekt, ble nedlagt i 2011, er det plassert et større ansvar på veiledere, forskergrupper og fagmiljøer for å sikre at kandidatene får tjenlige tilbud i form av forskerkurser, konferanser og veiledningsworkshops som kan anvendes i opplæringsdelen. I mange tilfeller dreier det seg om å benytte seg av relevante konferanser og kurser som allerede finnes på den nasjonale, nordiske og internasjonale fagscenen. Mange av stipendiatene har allerede flittig benyttet seg av slike muligheter; det er et mål at dette gjelder alle. Også våre egne fagmiljøer bør imidlertid, i større grad enn hittil, aktivt organisere konferanser og workshops med tanke på kandidatenes forskeropplæring og behov for faglige nettverk. Dette kan med fordel skje i samarbeid med kolleger ved andre institusjoner.

Instituttets avsatte midler til forskeropplæringen utgjør nå en pott der veiledere, forskningsgrupper og fagmiljøer kan søke om støtte for å arrangere tiltak som her er nevnt. Potten utgjør AHKR's del av det som var avsatt til forskerskolen "Kultur og Samfunn" som legges ned fra og med 2012. I 2011 ble det i regi av forskerskolen avholdt to kurs, ett om framlegging av konferanseinnlegg og et annet om monografipubliserings på internasjonale forlag. Begge ble holdt av Josie Dixon og om lag 10 av instituttets kandidater deltok på hvert kurs.

Normering av kurs- og konferansedeltakelse i opplæringsdelen er et stadig tilbakevendende problem. Tidligere var det oppgitt 30 arbeidstimer per ECTS/studiepoeng på fakultetets nettsider («Bolognanorm»?). Erfaringer med andre institusjoner - innenlands og utenlands - kan tyde på at normeringen varierer en del. Det kan se ut som om noen bruker en «romsligere» beregning av kurs enn 30 timer per poeng. Pr. i dag er det veileder som foreslår normering og forskningskoordinator som godkjenner ved AHKR (når det ikke er gitt normering for kurs/konferansedeltakelse). Det er ønskelig at fakultetet gir klarere retningslinjer for normering.

Tiltak for å bedre gjennomstrømming og gjennomføring i 2012

Hvilke faktorer som påvirker gjennomføringseffektiviteten i stipendiateres prosjekter, har vi egentlig ingen sikker kunnskap om. Individuelle faktorer spiller trolig en betydelig rolle; den enkeltes motivasjon lar seg ikke enkelt påvirke ved hjelp av definerte virkemidler. At opptak gjøres på et omhyggelig grunnlag, både når det gjelder stipendtildeling og akseptering av eksterne søkere, er utvilsomt viktig og bør trolig gis økt oppmerksomhet. Men det er ikke minst rimelig å anta at et inspirerende faglig nærmiljø spiller en viktig rolle. Instituttet vil derfor fortsette den intensiverte

oppfølgingen av hver enkelt stipendiat som har funnet sted de siste par årene, slik at de alle kan nyte godt av en bred miljøstøtte i form av produktive forskergrupper, lærerike fagfellesskap, inspirerende internasjonale nettverkskontakter og et godt miljø stipendiatene imellom.

Endelig bør det påpekes at det eksisterer for få stimuleringstiltak for ferdige stipendiater. Belønningsordninger, slik fakultetet hadde tidligere, vil kunne bidra til en bedre gjennomstrømning.

Mal for Forskerutdanningsmelding 2011

Forskerutdanningsmeldingen skal bygge på rapporter fra fakultetene og gi en samlende og overordnet vurdering av kvaliteten i forskerutdanningen ved institusjonen og oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger i kvalitetsarbeidet med forskerutdanningen. Fakultetenes forskerutdanningsmeldinger skal kunne fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for 2012 presenteres med utgangspunkt i resultater som oppnås. Meldingen bør være på maks 10 sider. Den skal innholde følgende:

1. KVALITATIVE VURDERINGER

Det ønskes en oppsummering av fakultetets arbeid med forskerutdanning, med vekt på samlet vurdering av resultater og områder som skal gis særlig prioritet.

a) Kvalitativ omtale av hver resultatindikator (tabeller for dette blir ettersendt i februar)

For hver indikator ønskes følgende:

Vurdering av resultatoppnåelse fra året før i forhold til:

- Ressursbruk knyttet til gjennomføring av doktorgradsløpet.

Status for oppfølging av inneværende års ambisjoner og prioriteringer: Er det spesielle utfordringer knyttet til å nå ambisjonene og hvilke virkemidler er tatt i bruk for å nå disse?

Ambisjoner for 2012 og planlagte virkemidler for å nå disse målene og redusere risiki.

Rapportering av kvantitative indikatorer

Tabellen under bes fylt ut med fakultetsspesifikke data. Selv om noen opplysninger allerede klare, som antallet disputaser, ettersendes samlede autoritative data fra DBH i februar:

Resultatindikator	2011	2012
	Resultat	Ambisjoner
Antall disputaser		
Antall uteksaminerte ph.d-kandidater pr. vitenskapelig årsverk		
Antall aktive ph.d-kandidater		
Nye doktorgradsavtaler*		
Tilsatte i departementsfinansierte stillinger		
Tilsatte i Forskningsråds- og andre eksterntfinansierte stipendiatstillinger		
Gjennomstrømming for disputerte ph.d-kandidater		

* Viser for øvrig til egen oppfølging for kvalitetssikring av data

b) Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Fakultetet bes kommentere status for oppfølging av handlingsplan for forskerutdanning.

- Hvordan vurderes forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved fakultetet?
- Hvordan vurderes gjennomstrømmingen og gjennomføringen i forskerutdanningen og eventuelt hvilke tiltak ønsker fakultetet å prioritere i 2012 for å bedre gjennomstrømming og gjennomføring ønsker fakultetet?
- Hvordan vurderes omfanget av underkjenninger og eventuelt hvilke tiltak for å hindre frafall og underkjenninger og for å heve kvaliteten vil fakultetet prioritere i 2012?
- Hvordan vurderes implementeringen av midtveisevalueringen?
- Hvilke erfaringer har fakultetet med veilederopplæring og eventuelt hvilke behov for veilederopplæring vurderes som viktig å fylle for å styrke veiledernes veiledningskompetanse?

- Hvordan vurderes innføringen av ph.d.- registrering og felles fremdriftsrapportering for ph.d.-kandidatene og hvilke eventuelle resultater har dette gitt i forhold til fakultetets helhetlige oppfølging av ph.d.-kandidatene?
- Internasjonalisering:
 - Hva er fakultetenes innsatsområder innen internasjonalisering, i henhold til egne plan- og strategidokumenter?
 - Hva er fakultetets oppfølging av handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet?
 - Hvilke tiltak planlegges i 2012 for å øke mobilitet i forskerutdanningen?

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

**Institutttrådsmøte 16.02.2012
Sak 05/12**

Utdanningsmelding 2011

Instituttet skal utarbeide utdanningsmelding etter vedlagte tilsendte mal, se også vedleggene til sak 03/12. Utarbeidet utdanningsmelding ble behandlet i UUI 13. februar, og legges fram for instituttrådet.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet vedtar den fremlagte utdanningsmeldingen.

Christhard Hoffmann

Utdanningsmelding 2011

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR)

Alle fag ved AHKR har skrevet rapporter med utgangspunkt i Kvalitetsportalens mal for fag og emnerapporter, og har følgelig rapportert på en del områder som ikke etterspørres i den nye malen for årets utdanningsmelding.

I Generell omtale av studietilbudet ved AHKR

AHKR har en programportefølje på bachelor- og masternivå innen de fire fagene arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap. I tillegg kommer de tilrettelagte bachelorprogrammene Antikke studium, Middelalderstudium og Midtaustenkunnskap som er vedtatt nedlagt, men som fremdeles har studenter. Det tilrettelagte studieprogrammet Europastudium ble overført til SV-fakultetet fra 2011, men AHKR har fremdeles HF-studenter som ble tatt opp før overføringen. AHKRs programemne EUR103 vil bestå i SVs versjon av programmet, og studentene kan fortsatt velge å spesialisere seg i historie. AHKR har også ansvaret for det tverrfakultære masterprogrammet Region og Regionalisering. Videre deltar instituttet i det fellesnordiske masterprogrammet Religious Roots of Europe og tilbyr en rekke emner innenfor dette programmet. Emnetilbudet ellers ved instituttet er omfattende og består både av ettfaglige og flerfaglige emner. Flere emner er delt tematisk for å sikre fleksibilitet og dynamikk i studiene. Det totale undervisningstilbudet kan følgelig variere noe fra semester til semester. Historie og religionsvitenskap tar opp studenter til ettårig praktisk-pedagogisk utdanning, og deltar dessuten som fag II i Integrert lektorutdanning. Historie og religionsvitenskap kan dessuten tas som årsstudium. AHKR tilbyr også emner for etter- og videreutdanning, og har faglig ansvar for emner i regi av SEVU.

II Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Grunnlagsmateriale er ikke gjort tilgjengelig for instituttet i tide for omtale i dette dokumentet.

III Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

1 Prioriterte områder for UiB/universitetsstyrets prioriteringer

1.1 Kvalitet i utdanningen – forståelse av kvalitetsbegrepet, tiltak for å fremme kvalitet
Se avsnitt IV, punkt 1.2.

1.4. Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

AHKR har i perioden 2008 til 2011 utarbeidet læringsutbyttebeskrivelser for alle emner på bachelornivå og for en del på masternivå. I løpet av 2011 ble så godt som alle emner på masternivå ferdigstilt i henhold til det nye kvalifikasjonsrammeverket, og våren 2012 fullføres arbeidet med nye studieplaner på alle instituttets fem masterprogram.

1.6. Oppfølging av Kompetanse 2020

Rapporten fra Kompetanse 2020 sier på side 15: «Det er likevel en markant tendens til at de universitetsansatte undervurderer den rollen som faglig og teoretisk kunnskap og evnen til å tenke selvstendig og kritisk spiller ved ansettelse. Denne tendensen til undervurdering av sentrale kunnskapsbaserte kvalifikasjoner, er sterkest hos de ansatte ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det humanistiske fakultet.»

AHKR ser ikke en fare at våre lærere undervurderer sentrale kunnskapsbaserte kvalifikasjoner. Disse står til og med helt sentralt i vår forståelse av undervisningskvalitet, som fokuserer nettopp på faglig og teoretisk kunnskap og evnen til å tenke selvstendig og kritisk.

1.7 Tiltak for studentaktiv forskning

AHKR anser masteroppgaver som studentforskning. Størrelsen på oppgavene og masterprogrammets struktur (inkludert veiledning) legger til rette for at oppgavene skrives med forskningsfokus.

Professor Christopher Henshilwoods ERC-prosjekt TRACSYMBOLS har knyttet til seg fire masterstudenter ved arkeologi som får delta i utgravninger i Sør-Afrika. Ved å opprette egne emner som stiller krav til analyse av utgravningen innenfor en teoretisk ramme, har AHKR gjort det mulig for disse studentene å integrere utgravningene i kursdelen i mastergraden, i tillegg til at de fungerer som feltarbeid i forbindelse med masteroppgaven.

Historiefagets tema-opplegg på fordypningsemnene legger til rette for en stadig fornyelse av fagtilbudet og en mer direkte forskningsretting av undervisningen. Dette medfører at studentene tidlig i studiet kan fatte interesse for fagets forskningsområder, og ta denne interessen med seg på masternivå. Dette kan også virke direkte rekrutterende til masterprogrammet.

IV Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer

1 Studiekvalitetstiltak

1.1 Hovedfunn og oppfølging av gjennomførte program- og/eller emneevalueringer og programsensorrappporter

Alle disiplinbaserte program ved AHKR er tilknyttet en programsensor. For tre av våre fag innebærer programsensors oppgave å vurdere både bachelor- og masterprogram, mens for historie har man oppnevnt samme programsensor på begge nivå, men i to separate kontrakter. Dette fordi historie ikke tidligere har hatt noen programsensoravtale, og fordi fagets omfang tilsier at en slik todeling av arbeidet er fornuftig. Programsensorene leverer årlige rapporter og besøker UiB i alle fall én gang i løpet av kontraktperioden.

Rapportene legges frem for UUI til orientering, og diskuteres på fagmøter i de respektive fagene. Arkeologi har i tillegg arrangert et todagers seminar med programsensoren. Momenter i rapportene fører jevnlig til endringer i fagenes emnebeskrivelser og studieplaner.

I 2011 har særlig arkeologi avdekket behov for pensumrevisjoner og større endringer i enkelte emnebeskrivelser. Kulturvitenskap spesielt trekker frem programsensordningen som nyttig.

1.2 Studiekvalitetstiltak som er gjennomført eller under planlegging

Alle AHKR's fag ser et klart behov for innføring av fagemner i første semester av bachelorgraden, og imøteser forslag fra fakultetet på hvordan dette kan realiseres. Fagemner i første semester vil gi øket kulltilhørighet blant studentene og et mer sammenhengende studium der studentene får mulighet til å identifisere seg som fagstudent med én gang de begynner. Nye studenter som har søkt seg til et disiplinbasert studieprogram etterlyser faglig relevante emner fra første semester. Dette er ikke nødvendigvis et tiltak mot frafall (som fakultetet rapporterer ikke er faretruende stort etter første semester), men et tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet til studentene som *fagstudenter*, ikke bare som programstudenter ved fakultetet.

Historiefaget, med store oversiktsemner på 100-nivå med over 200 oppmeldte studenter, ser behov for mer studentaktivitet på 100-nivå. Skriftlige oppgaver som obligatoriske krav er innført, men anses ikke som tilstrekkelig. Man er derfor i gang med et pilotprosjekt våren 2012 der interesserte studenter får tilbud om ytterligere skrivetrening.

Som en viktig del av studiekvaliteten ved AHKR gjennomgås studietilbudet ved instituttet årlig i form av studentevalueringer og/eller rapporteringer ved semesterslutt. Evalueringsfrekvensen har variert noe fra fag til fag, men instituttet har fra 2012 innført en fast minimumsturnus. Revisjoner av pensum og emnebeskrivelser gjøres jevnlig.

Spørsmål knyttet til forskningsetikk, tekstproduksjon og metode tas opp i egne emner ved flere av fagene både på bachelor- og masternivå, og UBs kurs i kildebruk er lagt inn som obligatorisk krav i noen av instituttets emner. I tillegg er AHKR's semestervise todagers seminar i forskningsetikk for alle masterstudenter fortsatt populært, og begge seminarene hadde godt oppmøte i 2011. Seminartilbudet vil fortsatt opprettholdes i regi av instituttets forskningsetiske komité.

Nær alle AHKR-emner med skriftlige leveringer kjøres gjennom Ephorus. I løpet av våren 2012 skal alle instituttets emner via Ephorus. I 2011 førte dette til oppdagelsen av en student som hadde kopiert deler av en tidligere levert eksamensoppgave inn i bacheloroppgaven sin. Slikt selv-plagiat var det ingen tidligere erfaring med, og under tvil ble saken sendt videre og havnet i siste instans hos Klagenemnda. Resultatet i saken ble annullert eksamen. AHKR ønsker ikke å kommentere denne avgjørelsen, men da studenten måtte vente i fire måneder på resultatet, mener AHKR at belastningen dette medførte ikke står i forhold til sakens alvorlighetsgrad. Instituttet etterlyser derfor en annen og mer tilpasset saksbehandling av slike tilfeller.

AHKR var i sin tid motstander av at det tilrettelagte bachelorprogrammet i Midtøstenstudier ble nedlagt, mens andre tilrettelagte program med særskilt vernegrunn ble videreført. Nedleggelsen førte til at AHKR's særskilte kompetanse og tilbud innenfor Midtøstens historie, kultur og religioner ikke lenger ble synliggjort godt nok. Som konsekvens av dette har faget og instituttet konkrete planer om å opprette en studieretning i Midtøstens historie innenfor bachelorprogrammet i historie. Dette vil etter planen bli en realitet i 2013. Instituttets prioriterte ønske ville imidlertid være å gjenopprette programmet, slik at det igjen ble synlig for søkerne ved Samordna opptak.

Historie har fokus på frafall i sin fagrapport for 2011, og har i rapporten analysert tall for oppmeldte studenter i forhold til antall som møtte til eksamen og antall som besto. analysen viser at frafallsprosenten er temmelig stabil, til tross for at tema, pensum og forelesere skifter. frafallsprosenten er også høy på emner som får svært god tilbakemelding fra studentene på

Evalueringer. Man konkluderer slik med at frafallet i første rekke skyldes at studentene melder seg opp i flere emner enn de egentlig har planer om å ta. Dette har ingen sammenheng med kvaliteten på undervisningen, og faget ønsker derfor å rette sin innsats mot de studentene som ikke faller fra, og iverksette tiltak for å gi dem større følelse av mestring og bedre karakterer. Dette er en annen type tiltak enn frafallstiltak, og innebærer blant annet stimulering til studentaktiv undervisning. Dette vil prioriteres også på store emner med mange studenter, på alle instituttets fag.

Arkeologifaget har stadig behov for mer praksis i undervisningen, og har i 2011 utvidet feltkursets varighet fra tre til fem uker. Dette anses som en klar forbedring av tilbudet. Arkeologi har en satsning på arkeologisk metode og forhistorisk teknologi, som i 2012 og fremover blir delvis ivarettatt av en II-stilling. Man faget mener det er av stor betydning på sikt å få en fast stilling i arkeologisk metode og teknologi.

1.3 Vurdering av læringsmiljøet

AHKR har i 2011 opplevd store problemer med lesesalsforholdene for masterstudentene i historie på Sydneshaugen skole. Problemene er tatt på alvor av fakultetet og Eiendomsavdelingen, og det er nå konkrete planer for hvordan en oppussingsrunde skal gjennomføres uten at studentene lider mer overlast. Studentene har imidlertid opplevd prosessen som tung og mener fakultetets prioritering av saken kom for sent. Arkeologi opplever tildeling av undervisningsrom i enkelte emner som utilfredsstillende, og ender ofte opp i overdimensjonerte lokaler.

Flere av fagene ved AHKR vurderer samarbeidet med instituttadministrasjonen som svært godt, og ser dette som et godt grunnlag for et godt læringsmiljø for studentene.

1.4 Vurdering og sensur

1.4.1 Bruk av ulike vurderingsformer

Instituttets fag tilstreber en jevn fordeling av de ulike vurderingsformene innenfor hvert program. AHKR ser et uttalt behov for mer studentaktive undervisningsformer og særlig skrivetrening hos studentene på lavere nivå, og har skriftlige leveringer som obligatoriske krav på mange emner. Dette er imidlertid en utfordring på store 100-nivåemner.

1.4.2 Kvalitetssikring av eksamensoppgaver

Eksamensoppgaver utarbeides av emneansvarlige, og fagkoordinator har ansvaret for kvalitetssikring av disse gjennom organisert gjennomgang i egne eksamensmøter der eksamenskonsulent er til stede. Eksamensoppgaver til påfølgende midtsemesterseksamen utarbeides og kvalitetssikres samtidig med oppgavene til semesterets hovedeksamen.

1.4.3 Registrering av karakterer og protokoll i FS

Eksamenskonsulentene ved AHKR foretar FS-registrering av karakterer fra protokollene. Protokollene korrekturleses av begge medlemmene i sensurkommisjonen før føring i FS.

1.4.4 Bruken av ekstern sensur

Etter at man i spareperioden 2008-2010 åpnet for sensur i tomannskommisjoner uten eksternt medlem, har man fra 2011 bare i unntakstilfeller fraveket prinsippet om ekstern sensur på AHKR's emner. Som unntak regnes tilfeller der det ikke er mulig å

finne tilgjengelig ekstern sensor innen det aktuelle fagfeltet. Det brukes naturligvis alltid ekstern sensor på masteroppgaver.

1.4.5 Bruken av karakterskalaen

Det er ikke observert noen anomalier med hensyn til bruk av karakterskalaen i 2011, med unntak av instituttets didaktikkemner (HIDID111 og -112, DIDAHIS1 og -2, RELDI111 og -112, DIDAREL1 og -2) som utmerker seg med både svært lite frafall og lav strykprosent. Det er primært karakterene A, B og C som brukes på disse emnene.

Kulturvitenskap rapporterer minimal strykprosent i 2011.

På 350-emnene (masteroppgaven) ble det i 2010 påpekt at overvekten av høye karakterer (B og C) er naturlig på dette nivået, og at det ikke er rimelig med pålegg om spredning av karakterene på denne typen emner, slik som UHR den gang vurderte å foreslå. I 2011 er det fortsatt B og C som oftest brukes på masteroppgavene, men det har dette året vært flere forekomster av D enn i 2010, og endog en E. Dette viser at karakterskalaen også på 350 brukes, men at man må se på karaktergivningen over tid for å få et reelt inntrykk. Det anses imidlertid som en sjeldenhet at en masteroppgave får karakteren E – slik bør det også være.

1.4.6 Omfang og utfall av klage på sensur, omfang av gjentakseksamener

I meldingen fra 2010 rapporterte AHKR hele ni klagesaker på instituttets 350-emner, og uttrykte bekymring over den økte klagefrekvensen. I 2011 er det mottatt seks klager på sensur av masteroppgave, der resultatet etter ny sensur var til gunst for to klager (33 prosent), og uendret karakter for resten.

Det høye antallet klager totalt i 2010 (69) har imidlertid sunket betraktelig i overgangen til 2011, der AHKR på ba-nivå har mottatt til sammen 40 klager. Dette er om lag på samme nivå som i perioden 2007-2009. Tallet må likevel fortsatt betraktes som høyt, og klagebehandling utgjør en ikke ubetydelig del av sensurarbeidet ved instituttet.

Av de til sammen 48 klagene AHKR mottok i 2011, er 18 saker fortsatt til behandling. Av de som er ferdig behandlet, førte to saker til endring av karakter til klagers ugunst, mens åtte påklagede karakterer ble endret til gunst for klager. 20 har stått på samme karakter.

Det er historiefaget som utmerker seg med flest klagesaker (29), mens arkeologi (4), kulturvitenskap (5) og religionsvitenskap (10) ligger betydelig lavere. Dette gjenspeiler i stor grad fagenes størrelse.

2 Internasjonalisering

2.1 Instituttets innsatsområder innen internasjonalisering

Det ble høsten 2011 gjennomført en studentundersøkelse om utveksling ved AHKR. Undersøkelsens mål var en kartlegging av studentenes prioriteringer i forbindelse med utveksling, og resultatet skal brukes som grunnlag for videre tiltak for å øke utvekslingen ved instituttet. Ekskursjoner til utvalgte avtaleuniversitet er ett av dem. I 2012 vil det særskilt legges vekt på kompetanseheving blant studiekonsulentene gjennom delegasjonsreiser til avtaleuniversitet med både administrative og faglige deltakere.

AHKR arbeider også for økt lærerutveksling mellom oss og våre avtaleuniversitet. Denne formen for internasjonalisering anses også som en investering for økt studentutveksling,

siden det å ha lærere med nær kjennskap til aktuelle utvekslingsuniversiteter vil fungere rekrutterende.

AHKR har som mål å gi et attraktivt engelskspråklig tilbud. Per 2011 tilbyr instituttet sju emner på engelsk (oppmeldte/avlagte eksamener i 2011 i parentes):

EUR103 Europe after 1945: Resources, Demography, Economy (94/59)

HIS111 History of the United States (165/100)

RELV210/RELV211 Selected themes in religious studies. Assisted reading

RELV228 Religion and Politics I (14/7)

RELV229 Religion and Politics II (3/3)

SAS13 Norwegian Culture and History - Scandinavian Area Studies (41/33)

Av disse er alle bortsett fra SAS13, RELV210 og RELV211 også åpne for norske studenter.

RELV210 og RELV211 er spesialtilpasset utvekslingsstudenter, og kan tilbys på flere språk (engelsk, fransk, tysk, italiensk eller spansk). RELV210/211 gikk første gang i 2011, men det var ingen som avla eksamen.

Instituttet har fokus på internasjonalisering, og deltakelsen i det fellesnordiske masterprogrammet Religious roots of Europe er slik noe AHKR er opptatt av å få til å fungere på en profesjonell måte. I 2011 har instituttet imidlertid sett konsekvensene av at de administrative rammene for deltakelsen ikke har vært grundig nok forberedt, og det konkrete resultatet er at de ferdig uteksaminerte studentene fortsatt ikke har mottatt vitnemål – over ett år etter uteksaminering. Det ser heller ikke ut til at dette er nært forestående, grunnet uenigheter mellom UiB og UiO om hvorvidt karakterene på emnene avlagt ved andre institusjoner kan føres inn i FS, og manglende initiativ til å finne en løsning på saken. Dette er svært uheldig og lite profesjonelt, og instituttet etterlyser handling og engasjement ved UiB sentralt i denne saken.

2.2 I hvilken grad har hvert studieprogram innarbeidet et tilrettelagt utenlandsopphold?

Alle disiplinbaserte bachelorprogram ved AHKR har 60 frie studiepoeng som kan brukes til utveksling. I tillegg har hvert fag plukket ut tre avtaleuniversiteter som anbefales særlig for utveksling innen spesialiseringen.

2.3 Hvordan sikres faglig forankring i utvekslingsavtalene?

Instituttet ser det som utfordrende å finne gode erstatninger for spesifikke emner på 100-nivå, og anbefaler som oftest utveksling på 200-nivå. Det er et mål å involvere fagmiljøene mer i prosessen der studentene velger emner, og vil arbeide for at både fagmiljøene og studiekonsulentene opparbeider seg mer inngående kunnskap om emnetilbudet ved utenlandske institusjoner i forbindelse med spesifikk godkjenning av delstudier i utlandet.

2.4 Planer for tettere kopling mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringsarbeidet

Med sitt engasjement for økt lærerutveksling med utenlandske universiteter, skaper AHKR et godt grunnlag for brobygging mellom forskning og utdanning på internasjonaliseringsfronten. Forskningsaktiviteten ved instituttets utenlandske avtaleuniversiteter danner også noe av utgangspunktet for utvelgelsen av de anbefalte utvekslingsuniversitetene hvert fag har plukket ut.

2.5 Instituttets oppfølging av Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet

UiBs handlingsplan for internasjonal virksomhet oppfordrer på side 4 «... sterkt til etablering og vedlikehold av langvarige internasjonale forbindelser og nettverk. Målet er at hvert

fakultet/institutt skal ha en fast kjerne av samarbeidende institutter/universiteter utenlands.» Videre sier rapporten på samme side at «UiB har som mål å sikre en bedre faglig forankring for våre utreiseavtaler. Det enkelte institutt bør etablere anbefalte utvekslingsløp innenfor sine studieprogrammer; helst til steder hvor en også har forskningssamarbeid.» Dette har AHKR konkret fulgt opp i sin liste over anbefalte utvekslingssteder.

Målet handlingsplanen angir om at minst 30 prosent av de som avlegger en grad ved UiB skal ha hatt et studieopphold utenlands, er AHKR langt ifra å oppnå, men med bakgrunn i den ferske utredningen fra 2011 vil instituttet jobbe målrettet mot en økning av utreiseaktiviteten.

Handlingsplanen sier på side 5 at «Internasjonal utveksling for administrativt og teknisk personale gir muligheter for nettverksbygging og internasjonal erfaringsutveksling, og UiB vil legge til rette for det.» Dette følger AHKR konkret opp i 2012 og 2013, med et mål om at minst en faglig ansatt fra hvert fag skal reise på lærerutveksling hvert år. Det er også konkrete planer for delegasjonsreiser med administrative og faglige deltakere for å opprette avtaler med universitet der det allerede finnes et forskningssamarbeid, eller for å vedlikeholde allerede eksisterende avtaler.

Rapportens side 6 legger opp til at «Hvert institutt gjennomgår sine fremmedspråklige studietilbud med sikte på å ha attraktive tilbud til ikke-norskspråklige studenter.» Dette følger instituttet også opp, slik det går frem av avsnittet om instituttets innsatsområder innen internasjonalisering.

Når det gjelder handlingsplanens mål om at «fakultet og institutt må ha et bevisst forhold til at det skal gis relevant engelskspråklig informasjon også på de lokale sidene.» (s. 6), er dette under arbeid ved AHKR. Det etterlyses imidlertid en klarere praksis fra sentralt hold for oversetterarbeid skal utføres. Det er ikke nok å anta at hvert institutt selv skal utarbeide profesjonelle nettsider på engelsk – det kreves sentrale retningslinjer og en klar og gjennomtenkt terminologi.

3 Etter- og videreutdanning

3.1. Tilbud via SEVU

AHKR er involvert i flere etter- og videreutdanningskurs i regi av SEVU. Historie tilbyr kurs i arbeidslivsstudier. Kulturvitenskap er faglig ansvarlig for kurs i matkultur (MAKU). Det synes å være behov for et mer omfattende og systematisk etterutdanningstilbud til religionslærere, noe som kan ha sammenheng med spesielle utfordringer i de nye fagene RLE og Religion og etikk. Fagene er også involvert i Faglig-pedagogisk dag.

To av instituttets videreutdanningstilbud (BYG – byggeskikk og bygningsvern og MAKU – matkultur) tilbys i samarbeid mellom UiB og Vestnorsk kulturakademi på Voss (VKA). Det har vært relativt store gjennomføringsproblemer og mye ekstra administrasjonsarbeid knyttet til disse emnene. Instituttet og SEVU har for å bedre situasjonen tatt initiativ til nærmere samarbeid med administrasjonen ved VKA og til tettere samarbeid mellom administrasjonen ved AHKR og de faglig ansvarlige for tilbudet ved VKA. En bedre kommunikasjon mellom de involverte partene er en forutsetning for å kunne opprettholde samarbeidet.

3.2. Alumnus

To av AHKR's fagmiljø søkte og fikk tildelt initieringsmidler for alumnusvirksomhet i 2011. Religionsvitenskap brukte midlene på å ansette en tidligere masterstudent for å gjennomføre

en undersøkelse blant tidligere religionsstudenter om hva de kunne tenke seg som alumnustiltak på faget. Det ble utarbeidet en rapport som er nøye gjennomgått i fagmiljøet, og resultatet er at det for 2012 søkes om nye alumnusmidler for å opprette et nyhetsbrev som skal sendes ut via alumnusportalen.

Historie fikk ikke gjennomført sine opprinnelige planer om et seminar for tidligere studenter i 2011, men har opprettet en facebook-gruppe med per dags dato 113 medlemmer. De planlegger å gjennomføre et faglig-sosialt arrangement i 2012.

AHKR ser alumnusarbeid som viktig, men har ikke ressurser til å satse aktivt på det som institutt. Alumnusrådet ved UiB ser ikke ut til å ta behovet for ekstra ressurser for dette på alvor, og alumnusarbeidet ved UiB bygger i dag på at hvert fag skal ha en ildsjel med initiativ, idéer og tid nok til å stå for alumnusarbeidet på faget. Dette er ikke tilfellet ved de fleste fag. Alumnusportalen slik den er i dag er heller ikke egnet for effektivt arbeid, og bør heller kobles tettere opp mot instituttens ordinære nettsider for effektiv kanalisering av relevante artikler og nyheter mot etablerte alumnusgrupper.

4 Region og regionalisering

Masterprogrammet innenfor det tverrfakultære satsningsområdet Region og regionalisering er en viktig del av instituttets studietilbud. Tilbudet krever imidlertid svært mye administrasjon og er avhengig av fleksibilitet og engasjement fra alle involverte parter.

Dette ble særlig erfart i 2010, da programmet måtte gjøre en ufrivillig omrokking av utdanningsplanen som følge av en omlegging av tilbudet ved SV-fakultetet. Dette har i 2011 skapt betydelige problemer å skulle konstruere en ny, helhetlig utdanningsplan – særlig for fagene ved AHKR. Løsningen i 2011/2012 er å tilby REG-studentene ved AHKR et spesialemne på 5 studiepoeng tilknyttet historie (HIS307). Dette kan imidlertid ikke sees som en endelig løsning, siden REG-studenter innen arkeologi- og kulturvitenskap ikke alltid vil kunne dra nytte av dette emnet. Utfordringene knyttet til SVs omlegging er dermed ikke over, og skaper mye arbeid for programmet – både faglig og administrativt.

Videre har det fra programmets oppstart hersket uklarhet i forbindelse med kompensasjon av veiledere på programmet. Mye er gjort i denne sammenheng, men uten at det har foreligget noen klar plan eller gjennomtenkt strategi. Resultatet er blitt et noe anspent forhold mellom noen av de involverte fakultetene og HF/AHKR, og bestemmelsen som ble gjort i 2010 om at det fra 2011 ikke lenger skulle gis insentivmidler, men studiepoeng for masteroppgavene, har ikke kunnet oppfylles grunnet manglende planlegging og kommunikasjon mellom AHKR og HF. AHKR er av den klare oppfatning at HF må ta initiativ til en opprydning på fakultetsnivå.

HF har imidlertid gjort et stort arbeid i fornyelsen av samarbeidskontraktene i 2011, men dessverre uten at dette har løst de to ovenstående utfordringene.

Til tross for en krevende drift av programmet, har Region og regionalisering i 2011 arrangert en svært vellykket konferanse der representanter fra Vestlandets næringsliv møtte programmets ledelse og studenter for gjensidig utveksling av erfaring og kunnskap. Seminaret ble godt mottatt av alle parter og et tilsvarende arrangement planlegges for våren 2012. AHKR ser en klar verdi i masterprogrammet, og ønsker derfor at den faglige aktiviteten skal få større plass og ikke begrenses av administrative forhold.

V Handlingsplaner

1 Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet

UiBs Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet sier (s. 14): «Trivsel, sosial integrering og gode veiledningstilbud er her nøkkelord. UiB har mål om å skape et læringsmiljø som fremmer prestasjon og hindrer frafall.» AHKR's stadige fokus på revisjon av studietilbudet der studentenes tilbakemeldinger (evalueringer) tas i betraktning og instituttets fokus på kullfølelse og integrasjon av studentene i faglige avgjørelser (deltakelse på fagmøtene) er direkte knyttet til dette punktet. Fagutvalgene får også en fast økonomisk støtte av instituttet til faglig-sosiale arrangement.

Planen sikter videre (s. 19) mot: «Etablering av faste kontaktpunkter mellom parter som er involvert i læringsmiljøarbeidet, herunder studenttillitsvalgte både på institusjons- og fakultetsnivå». AHKR følger opp dette ved jevnlig kontakt med instituttets fagutvalg. Representanter fra fagutvalgene inviteres hvert semester til et møte instituttledelsen der aktuelle saker diskuteres og gjensidige forventninger legges frem.

3 Handlingsplan for akademisk redelighet i utdanningen

Handlingsplanen nevner på s. 10 under *Tiltak for å avdekke uredelighet ved eksamen og i annet vurdert studentarbeid*: «Tekstgjenkjenningstjenestene videreutvikles og tilbys for bruk over hele UiB. Innstillingen fra gruppen som har vurdert bruk av Ephorus legges til grunn i det videre arbeidet.» AHKR har innført bruk av Ephorus på de aller fleste emner, og skal i løpet av våren 2012 sende alle mottatte besvarelser gjennom dette tekstgjenkjenningsprogrammet.

VI Punkter fakultetet ønsker særskilt tilbakemelding på utover den oppsatte malen

1 Oppfølging av programsensorrappporter

Instituttet har programsensorer på alle program, og kontraktene innebærer jevnlig møter og levering av programsensorrappporter. Rapportene legges frem for UUI til orientering, og diskuteres på de respektive fagmøtene. Momenter i rapportene fører jevnlig til endringer i fagenes emnebeskrivelser og studieplaner. Se for øvrig IV, 1.1.

2 Praksisemner

AHKR har ikke fokusert på opprettelse av praksisemner, og har heller ikke registrert at dette har blitt konkret etterspurt fra sentralt hold. Arkeologifaget har imidlertid et behov for praksismuligheter for sine studenter, og det er inngått en praktikantordning med Fylkeskommunen som muliggjør arkeologisk praksis for masterstudenter. Samarbeidet og opplegget er beskrevet som velfungerende både blant lærere og studenter. Feltkurs-ernene i Sør-Afrika kan også betraktes som et praksistilbud, da vurderingen i emnene baserer seg mye på feltpraksis. Dessverre har disse emnene verken kunnet realiseres i 2011, fordi ressursene i stor grad har vært bundet opp i TRACYSYMBOLS-prosjektet. Dette er et stort og prestisjefyllt prosjekt for instituttet, men denne konkrete situasjonen viser at slike prosjekt kan gå på bekostning av undervisningstilbudet.

3 Interne strategier for å øke rekrutteringen til masternivå

Opptak til AHKR's masterprogram de siste årene ser slik ut:

Program	Opptak 2009	Opptak 2010	Opptak 2011
MAHF-ARK	Hoved: 7 Supplering v10: 3	15	Hovedopptak: 12 Supplering v12: 1
MAHF-HIS	42 (+ 9 HiB)	Hoved: 28 Supplering v11: 6	Hoved: 31 (+ 12 HiB) Supplering v12: 9
MAHF-KUVI	Hoved: 6 Supplering v10: 2	9	4 *
MAHF-RELV	7	11*	10*
MAHF-REG	8	7	6
MAHF-RREU	2	3	1

* Ønsker ikke suppleringsopptak pga emnerekkefølgen i programmet.

Rekrutteringen til instituttens masterprogram anses foreløpig ikke som et stort problem ved AHKR. Antallet studenter som begynner på masterstudier ved AHKR er relativt stabilt. Det er imidlertid tydelig at søkermassen varierer noe, og at det på store fag som historie der det tradisjonelt har vært lange ventelister, nå er plass for alle kvalifiserte søkere. Det er en nedgang på masterprogrammet i kulturvitenskap i 2011, men det er ikke grunn til å se dette som en tendens basert kun på ett år. Man registrerer dessuten en økning av studenter på lavere grad i kulturvitenskap, og antar at dette vil kunne slå positivt ut for rekrutteringen til masterprogrammet. Hvilken konsekvens overgangen til disiplinbaserte program har for rekrutteringen til master, gjenstår også å se.

Det er likevel svært ønskelig med flere studenter på Region og regionalisering, og markedsføring av tilbudet både på nett og direkte på andre fakulteter som kan rekruttere til programmet er aktuelle tiltak. Det er imidlertid vanskelig å reklamere for et HF-program ved SV-fakultetet innenfor de tekniske rammene som finnes i dag – det er ingen naturlige arenaer for slik informasjon. Generelt jobber Region og regionalisering med synliggjøring av seg selv som forskningsområde og masterprogram, delvis for å øke søkermassen til programmet.

VII Oppsummering

I en periode som omtales som en krisetid for humaniora har AHKR klart å opprettholde studiepoengproduksjonen, som ligger stabil i perioden 2008-2011 (basert på FS 581.003). AHKR ser slik på 2011 som et år med gode resultater både med tanke på gjennomføring og undervisningskvalitet, så langt dette lar seg måle av studiepoengproduksjonen. Instituttet ser imidlertid forbedringspotensial på en del punkter som vil kunne gjøre studietilbudet enda bedre.

Introduksjon av et fagdisiplin-emne i første semester står sentralt på instituttets ønskeliste, og vil etter vårt syn gjøre våre disiplinbaserte program mer fristende for nye studenter og skape et større faglig engasjement blant dem. Fagmiljøene ved AHKR er opptatt av å følge opp studentene sine tett, til tross for at det er svært mange av dem, og et mer fagrettet førstesemester vil gjøre dette lettere og mer meningsfullt.

Midtøstenmiljøet ved instituttet (og fakultetet) er en enorm ressurs. I verden i dag er dessuten Midtøstentema høyaktuelle og tiltrekker seg engasjerte og ressurssterke studenter. En studieretning i Midtøstens historie innen bachelorprogrammet i historie er slik et minimum av hva som må kunne tilrettelegges innenfor dette feltet. Dette vil være til gevinst for hele fakultetet, og vil også kunne involvere andre relevante fag på sikt. AHKR imøteser et godt samarbeid med fakultetet om formalitetene i dette, og at utarbeidelse av tydelige vitnemål der denne studieretningen kommer klart frem vil bli prioritert og påbegynt i god tid før første utstedelse skal finne sted.

Region og regionalisering er et tverrfakultært satsningsområde for Universitetet i Bergen som skal danne viktig kontakt med næringslivet på Vestlandet. Et masterprogram innenfor dette samarbeidet fortjener slik en høy prioritet når det gjelder studiekvalitet og generell drift. De tekniske utfordringene et slikt masterprogram byr på, må tas på alvor og settes på dagsorden slik at studiekvaliteten ikke rammes. Med noe uklare rammer for de involverte fakultetenes rolle i selve driften av programmet, blir dette vanskelig. AHKR håper slik at det snart vil komme en løsning på problematikken rundt kompensasjon av veiledere og fakultetets forpliktelser overfor programmets studie- og utdanningsplan. Slik vil programmet kunne fokusere mer på det som virkelig teller, nemlig faglig utvikling, synliggjøring og rekruttering.

Internasjonalisering er et sentralt satsningsområde for studiesiden ved AHKR. I 2011 er grunnlaget lagt for konkrete tiltak som vil øke den internasjonale utdanningsaktiviteten både blant ansatte og studenter. Instituttet anser dette som spennende og utfordrende, og ser frem til i 2012 å kunne iverksette noen av planene og se resultater i form av et mer dynamisk og internasjonalt utdanningsmiljø.

AHKRs allerede etablerte engasjement i det internasjonale studieprosjektet Religious roots of Europe er et verdifullt bidrag til UiBs internasjonale virksomhet. Erfaringene viser imidlertid at slike samarbeid krever en klar og gjennomtenkt administrativ strategi. Dette må tas i betraktning allerede på planleggingsstadiet, og må straks gripes fatt i sentralt når det viser seg nødvendig med supplerende rutiner på områder man ikke har tatt høyde for – som vitnemålsutforming. En slik sentral oppfølging er en forutsetning for vellykket internasjonalisering på programnivå.

MS og JTW, 13.2.2012

Meldingen er godkjent i UUI 13.2.2012

Fagvis rapport

Arkeologi våren och hösten 2011

Ämnen på 100- 200- och 300-nivå

Kurserna på 100-nivå är följande: Under hösten behandlades Jägar- och samlarsamhällen i förhistorisk tid (ARK101) samt Utveckling och framväxt av jordbruk, tidig metallhantering och hierarkiska samhällen (ARK102). Under våren hölls ämnena Kulturer vid medelhavet, Nordeuropa och Norden tiden 1000 f.Kr. - 570 e.Kr. (ARK103), samt Yngre järnålder och medeltid (ARK104). På ARK101 och 104 genomfördes mappevurdering och på ARK102 och 103 genomfördes skoleeksamen. Kurserna har i stort sett fungerat bra, men det finns en del förbättringspotential här, något som bör diskuteras och eventuella förändringar implementeras när alla lärarkrafter finns i Bergen igen (senast från och med 2013). Det gäller bland annat det faktum att bronsåldern har blivit delad i två på grund av ämnesstrukturen med fyra 15-poängskurser. Introduktionskurserna vid varje semesters början är också något flytande på grund av att de inte har en specifik ämnestillhörighet och därför ingen ämnesansvarig. Eftersom mappeevalueringen på ARK 101 har omfattat uppgifter på engelska, ävenså lärare som inte haft norskkunskaper, har det bestämts på fagmöte 2011 att mappeevalueringen under ht 2012 flyttas till ARK102 och skoleeksamen till ARK101, något som också bättre motsvarar tillgången till ordinarie lärare. Situationen under hösten med få lärarkrafter och hastiga nödlösningar påverkade också undervisningen, men mindre än man skulle kunnat befara.

På 200-nivå har det genomförts tre ämnen. ARK201 som behandlar teori och metod, ARK202 som har varit ett ämne speciellt riktat mot studenter med inriktning på klassisk arkeologi och ARK250 som har varit en handledd oppgave. Kurserna på denna nivå har i stort sett fungerat väl, trots att ARK202 måste genomföras med inhyrd arbetskraft eftersom E. Østby gick av med pension under sommaren och ersättare kommer på plats först 2012. Vid fagmöte under hösten bestämdes vidare att innehållet i ARK202 i fortsättningen skall integreras i ARK201-kursen.

På masternivå har det hållits kurser i arkeologisk metod (ARK305), projektbeskrivning (ARK303), självvalt arbete (ARK304), fältkurs (ARK301) samt kurs i landskap, kulturminner och förvaltning (ARK302). Dessutom har arbetet med den handledda masteroppgaven (ARK350) pågått under hela året. Kurserna i fältmetod och kulturförvaltning har genomförts i samarbete med arkeologer från fylkeskommunen och Bergen Museum. Samarbetet har upplevts som positivt av lärare och studenter och har fungerat gott. Utökningen av fältkursen från tre till fem veckor som genomfördes i 2011 har också inneburit en klar förbättring.

Det hölls masterseminarier i vt 2011 och precis som under 2010 var det svalt intresse bland studenterna för dessa seminarier. Under ht 2011 hölls inga masterseminarier på grund av den mycket ansträngda bemanningssituationen. När seminarierna tas upp igen måste nya grepp tas för att förbättra oppmötet. Möjligen bör obligatorisk närvaro införas och kursen kopplas till ARK350 (oppgaveskrivningen) istället.

I 2009 hölls fältkurs i Sydafrika på 200- och 300-nivå. Detta har tyvärr inte låtit sig göra varken under 2010 eller 2011 på grund av att dessa resurser i hög grad varit uppbundna i TRACSYMBOLS-projektet. Tre masterstudenter med fokus på afrikansk arkeologi har dock studerat under detta år, varav en blev färdig ht 2011. ARK312, som är en speciell kurs kopplad till afrikansk arkeologi blev också genomförd 2011.

Exkursjoner

Två ekskursjoner blev arrangerade för studenterna på 100- och 200-nivå: till middelalderbyen i Bergen under vårsemesteret og till Lyngheimuseet på Lygra. En masterexkursjon till Østfold var planerad till høsten 2011, men måste kanselleras på grund av sjukdom.

Genomføring og karakterer

Statistiken visar at antalet oppmålde på 100-nivå inte avviker næmvært frå tidligere år. Frafallet ligger mellom 12-18 prosent, medan gjennomføringsprosenten er høg på alle fire kurser på 100-nivån, vi har veldigt få stryk her. Fordelingen av karakterer følger stort sett Gaussfordelingen, med en klar topp på C. Dette er ett tillfredsstillende resultat. På 200-nivå har også gjennomføringen varit god, ARK201 har haft en relativt jævn karaktersfordeling med en svak tyngdpunkt på B, vilket er bra. Vi har emellertid två stryk på denna kurs med 11 deltagere. På ARK202 ligger tyngdpunkten på C, men med en dragning mot lægre karaktær (skewness to the right). Det kan kanskje delvis forklaras med at kursen gjennomførts efter E. Østbys pensjonering: således med inhyrde lærere. På bacheloroppgaven ligger snittet på C, med en 100-procentig gjennomføring. På masternivå har gjennomføringen varit 100-procentig på alle kurser. Karaktærfordelingen på masteroppgaven viser ett snitt på C, men med ulike resultat under vår og høst: B på våren og D på høsten. ARK304 har også ett snitt på C.

Praktisk gjennomføring

Den praktiske gjennomføringen av kursene har for det mesta gått bra, både når det gæller administrasjon og undervisning. Under høsten oppstod en del problem med flyttede forelæsninger på grund av den problematiske bemanningssituationen (se resurstillgæng nedan). Trots dette kunde alle kurser gjennomføres med gott resultat. Fortsatt var en del forelæsninger lagde till store auditorier, trots at det sällan var fler än 30-35 studenter nærvarande. Dette bør justeras under 2012. Kopplingen mellom ARK201/202 og ARK250 borde også forbedras så at handledare till bacheloroppgaven tildeles så tidigt som möjligt. Dette kan forhoppningsvis minimera problemet med tidsnød i slutet av skrivningen av oppgaven.

Fæltskolan gjennomførdes for første gængen som fem veckors kurs. Dette slog positivt ut, både ur student- og lærarsynpunkt. Kursen kunde gjennomføres på ett gott sätt trots at æmnesansvarig drabbades av sjukdom og kursen måste ledas av en stipendiat med hjelp av en vikarie. Dette bør bli ænnu bættre under 2012, når fullt antal lærerpersonal kan delta. Samarbetet med Fylkeskommunen og Universitetsmuseet fungerade utmærkt og bør vidareføres og utvecklas.

Strykprocent og frafall

(læggs till av administrasjonen)

Karakterfordeling

(læggs till av administrasjonen)

Resurstillgæng

Undervisningen har till betydande del varit utförd av fast vetenskaplig personal, men også til betydande del av hjelplærere og stipendiater. Orsakerna till dette har varit dels at två fast anställda gick av med pensjon under året (Håland og Østby), dels på at tæjsten i klassisk arkeologi inte var tillsatt og tæjsten i bronsåldersarkeologi inte kunde utnyttjas fullt ut på grund av andra åtaganden og sjukdom. Dette er inte en ideell situation i længden. Under 2011 kunde undervisningen trots allt gjennomføres på ett någotsånær tillfredsstillende sätt, men dette vilade i stor grad på ett betydande bruk av timlærarpengar. På grund av instituttets gode

ekonomi under 2011 innebar inte detta någon större ekonomisk överbelastning, men denna situation kan inte förutsättas gälla under kommande år. Under 2012 kan dock både tjänsten i klassisk arkeologi och bronsålderstjänsten utnyttjas fullt ut, vilket bör underlätta situationen. Det finns dock flera områden som inte täcks av de fast anställda, detta gäller främst arkeologisk metod, där exempelvis GIS-undervisningen som är central i professionsutbildningen har skötts av timlärare. Vi har tidigare argumenterat för att få en försteamanuensistjänst i arkeologisk metod. Vi hoppas att det skall vara möjligt att finna resurser till denna så snart som möjligt.

Kommentar till studentevalueringarna

Den kurs som blev evaluerat under 2011 var ARK101. Kommentarererna gick mest på pensumhjälp i form av läseplan för föreläsningarna med lister över vilken litteratur som skulle tas upp. Man hade också behov av fler kollokviegrupper, speciellt i ämnen med KARK-oppgaver. Man ville också få utdelat tidigare examensoppgaver på kurserna.

Studieinformation och dokumentasjon

Informationsmöter avhölls vid semesterstart vår och höst. Ett informationshäfte med föreläsningsplaner och annan praktisk information utdelas vid dessa möten. Dessutom har *mi side* blivit använd för information om ändringar av föreläsningar mm.

Tillgång till relevant litteratur

Detta har i stort sett fungerat, även om en del smärre problem med kompendietillgång och - innehåll förekom på ett par ämnen på 100-nivå. Flera ämnen står inför pensumrevision där elektroniskt tillgängliga resurser förhoppningsvis gradvis ersätter kompendielitteratur.

Akademisk redlighet

Masterstudenterna fick möjlighet att delta i en kurs om forskningsetik som instituttet anordnade. Dessvärre var uppmötet inte så stort, vilket delvis berodde på en kollision med en exkursion.

Internationalisering

Ett nytt Erasmusavtal har slutits med University of Durham i England med lärarutbyte och förhoppningsvis också studentutväxling. Vi anmodar våra studenter till att delta i sådana utväxlingsprogram och arbetar vidare med att få till avtal med fler universitet.

Programsensor - hur följs programsensorrapporterna upp?

Det anordnades ett tvådagarsseminarium vid instituttet i december med programsensor Anders Kaliff, Uppsala universitet. Kaliffs första skriftliga rapport kommer under våren.

Fagets vidare utveckling

Med tillsättningen av försteamanuens i bronsålder (2011) och klassisk arkeologi (2012) kan nu faget behålla den relativt breda profil som tidigare har varit dess kännetecken. Arkeologifaget har stridit med bemanningsproblem allt sedan mitten på 2000-talet. 2011 var ett år där dessa problem fortfarande gjorde sig bemärkta. Situationen verkar dock ljusna under 2012 och arkeologi kommer att ha hela staben på plats i 2013. Nu kan vi satsa vidare på vår breda profil där forskning och undervisning inom nordeuropeisk arkeologi står i centrum, liksom också afrikansk arkeologi, mellanösterns arkeologi och klassisk arkeologi. Satsningen på arkeologisk metod och förhistorisk teknologi som har förts fram i ett par år fortsätter. I 2012 och ett par år framåt får vi en II-stilling inom detta fält men trots detta är behovet av en

hel tjänst fortfarande stort. Det är därför av största vikt för oss att en fast tjänst i arkeologisk metod och teknologi kommer in i fakultetets bemanningsplan.

Uppsummering av fagkoordinator

Studenttillströmningen har varit god under 2011 på alla nivåer. Det är lite frafall på de olika ämnena och strykprocenten har varit låg. Karaktererna har legat med ett medeltal på C med en ungefärlig Gaussfördelning. Undervisning och examensavveckling har i stort sett fungerat gott trots de betydliga bemanningsproblem som har förekommit, speciellt under höstsemesteret. Evalueringen av ARK101 pekade på behovet av en större grad av detaljerade läsplaner och pensumanvisningar. Undervisningen som sådan verkar dock ha fungerat bra.

Kursportföljen har varit oförändrad under flera år och fungerar till viss del gott. Det finns dock behov av pensumrevision och större ändringar inom vissa kurser, t.ex. ARK201/202. Dessutom måste bronsåldersfältets situation med uppdelning på flera ämnen diskuteras vidare. Detta förändringsarbete kommer att initieras under 2012 och intensifieras under 2013.

På grund av forskningsledigheter, pensionsavgångar och sjukdom har man under 2011 behövt lita till många timlärare/tillfälligt anställda. Detta behov kommer gradvis att minska i samband med att de nya fast ansatta inom bronsålder och klassisk arkeologi kommer i arbete till 100% och att de som är forskningslediga återkommer under 2012 och 2013.

Fagmiljön önskar nu satsa starkare på undervisning och forskning på arkeologisk metod och teknologi. En fast tjänst inom detta fält skulle bidra med undervisning och samarbete på tvärs av period- och regiongränser och vara en klar förstärkning av fagets karaktär av professionsutbildning. Det är därför en stark förhoppning i arkeologimiljön att en sådan tjänst kommer in i fakultetets bemanningsplan.

Sammanfattningsvis är den relativt stabila studenttillströmningen positiv och det verkar finnas ett stort intresse för arkeologi i samhället. Den internationella profilen som Bergensarkeologin har styrks vidare framöver och kombinationen med nordeuropeisk, klassisk och ickeuropeisk arkeologi är fruktbar och måste behållas.

Fagrapport historie 2011

Om emnetilbudet

Historie tilbyr en rekke emner på BA-nivå, hvorav noen har et fast innhold fra år til år, som "oversiktsemnene" HIS101, HIS102, HIM101, HIM102, samt EUR103 og HIS111, mens "fordypningsemnene" HIS113, HIS114, HIS115, HIS116, HIS240, HIS250, HIS260 og HIM201 skifter ut tema med jevne mellomrom. Vanligvis tilbys et tema to ganger, og sjelden mer enn 3 ganger, slik at studietilbudet stadig blir fornyet. Vi anser denne fornyelsen for en viktig årsak til at historie har klart å opprettholde en høy tilstrømning av studenter. Det har også gjort det mulig for oss å tilby forskningsbasert undervisning og la våre stipendiater få anledning til å undervise innenfor eget forskningsfelt. Samtidig er det klart at denne fornyelsen er ressurskrevende. Vi vil imidlertid også i fremtiden satse på en kontinuerlig fornyelse av vårt studietilbud. Som hovedregel tilbys eldre historie (før 1750) i høstsemesteret og nyere historie (etter 1750) i vårsemesteret. Midtøstens historie er imidlertid her et unntak og for flere fordypningsemner er ikke 1750 i et naturlig skille.

Emner på BA-nivå 2011

I 2011 har historie tilbydd følgende emner (15 stp) på BA-nivå (obligatoriske emner i en spesialisering i historie er uthevet):

- HIS101** Oversikt over eldre historie (høst). Skoleeksamen. Ansvarlig: Mæhle
HIS102 Oversikt over nyere historie (vår). Skoleeksamen. Ansvarlig: Ulvund
HIS111 History of the United States of America (vår). Skoleeksamen. Ansvarlig: Dyrvik
HIS113 Fordypning i eldre historie (høst). Mappevurdering.
Tema: I skyggen av enevoldstronen. Ansvarlig: Slettebø
Tema: Politisk kultur i middelalderen. Ansvarlig: Foerster.
HIS114 Fordypning i eldre historie (høst). Skoleeksamen.
Tema: Religion og politikk i antikken. Ansvarlig: Momrak
HIS115 Fordypning i nyere historie (vår). Mappevurdering
Tema: Politikk, stat og samfunn. Styling og forvaltning i Norge etter 1945.
Ansvarlig: Grønlie
HIS116 Fordypning i nyere historie (vår). Skoleeksamen.
Tema: Kjønnspolitiske bevegelser. Ansvarlig: Haavet.
EUR103 Europe after 1945: Resources, demography, economy (vår). Skoleeksamen.
Ansvarlig: Schröter.
HIM101 Oversikt over Midtøstens historie (vår). Skoleeksamen. Ansvarlig: Vikør
HIM102 Det moderne Midtøsten (høst). Skoleeksamen. Ansvarlig: Vikør.
HIS240 Fordypning i eldre historie (høst). Skoleeksamen.
Tema: Kirken i middelalderens Norge: De to sverd. Ansvarlig: Haug.
HIM201 Fordypning i Midtøstens historie (høst). Skoleeksamen.
Tema: Palestinakonflikten. Ansvarlig (Berg)
HIM260 Fordypning i nyere historie (vår). Skoleeksamen.

Tema: Ressurser under press. Havets betydning for miljøbevissthet og bærekraftig utvikling. Ca 1850 til i dag. Ansvarlig: Kolle

HIS250 Bacheloroppgaven i historie (vår og høst). Her kan studentene velge å skrive innenfor de fordypningsemnene/spesialiserte emnene som tilbys på 100-nivå: HIS111, HIS113, HIS114, HIS115, HIS116, HIM201, EUR103 og dessuten HEMB111 (administrert av kulturvitenskap). HIS250 studentene kan da dra nytte av forelesningene på 100-nivå, mens de skifter ut deler av pensum tilpasset oppgaven de skal skrive.

Emner på masternivå 2011

Kursdelen på MA-programmet i historie består av HIS301, HIS302, HIS303 og HIS304. Mens HIS301 *Historisk forskningslitteratur* og HIS303 *Forskningsproblem og kjeldearbeid* er obligatoriske, er HIS302 *Historisk teori og metode* og HIS 304 *Teknikker i historiefaget* valgfrie. Disse kan erstattes med de fagdidaktiske emnene HIS 305 *Historie og samfunnsfag i undervisning og formidling*, og HIS306 *Kampen om fortiden – bruken av historie i samfunn og politikk*. Begge disse tilbys av HIB, og anbefales særskilt for studenter som skal skrive fagdidaktiske masteroppgaver. For alle andre anbefaler vi sterkt HIS302, og ut ifra eksamenstallene ser det ut som om dette rådet blir fulgt.

HIS304 er imidlertid et redskapsfag, hvor mange studenter oppfordres til å ta emner fra andre fag som de kan ha nytte av i arbeidet med masteroppgaven. Historie tilbyr våren 2011 304 dokumentanalyse (kildekritikk), gotisk håndskrift og diplomatikk, mens kulturvitenskap tilbød intervjueteknikk.

Didaktikkemner

Følgende emner inngår i didaktikkundervisningen på faget:

Emnekode	Navn	Studiepoeng	Semester	Ansvarlig
HIDID111	Historiedidaktikk for grunnskolen	5	Høst	Sæle
HIDID112	Historiedidaktikk for videregående skole	5	Høst	Sleire
DIDAHIS1	Historiedidaktikk 1	7,5	Vår/ høst	Sæle
DIDAHIS2	Historiedidaktikk 2	7,5	Vår/ høst	Sleire
HIS120	Fordypningsoppgave i historie	5	Høst	Hraundal

HIDID111 og HIDID112 er kun for studenter på integrert lektorutdanning. Det er også disse studentene som tar HIS120, som ikke i seg selv er et didaktisk emne, men som får studiepoeng-kabalen til å gå opp.

Emner for utenlandske studenter.

Historie tilbyr et emne om høsten for engelsk-språklige studenter, nemlig SAS13 *Norwegian Culture and History - Scandinavian Area Studies*, på 15 studiepoeng. Tilreisende studenter kan ta dette i kombinasjon med norskkurset NOR-U1 eller

kulturvitenskaps SAS14 *Norwegian Art, Theatre and Cultural Studies - Scandinavian Area Studies*. Historie tilbyr om våren 2 engelskspråklige emner, EUR103 og HIS111.

Endringer av emnetilbudet i 2012

Fra og med våren 2012 er HIS240 og HIS260 nedlagt. I stedet er det innført et emne kalt HIS203 Historiske kilder og kildekritikk (vår og høst), som skal a) lære våre videregående studenter den grunnleggende metode i faget, b) tjene som en støtte i arbeidet med HIS250 oppgaven og c) danne basis for videre studier på masternivå. Emnet er ikke obligatorisk, men anbefales sterkt. I tillegg er konkurrentene HIS240 og HIS260 fjernet som alternativer. Imidlertid kan studenter fortsatt velge andre fordypningsemner på 100-nivå eller HIM201 ved siden av sin HIS250-oppgave.

HIS108 Oversikt over kvinne- og kjønns historie er gjenopprettet fra og med våren 2012, etter å ha vært inaktivt i to år. Et tilsvarende tema ble imidlertid, som det fremgår av oversikten, tilbydd som HIS116 tema våren 2011 med tilfredsstillende resultater. Å gi kjønns historie en egen emnekode vil forhåpentligvis bedre synliggjøre dette tilbudet og den kompetansen vi har innenfor feltet.

Programmet i Midtøstenkunnskap er nedlagt, men faget ønsker å opprette en studieretning i Midtøstens historie, som viderefører det positive i programmet, men uten den administrative overbygningen. Det vil bli sendt en søknad til fakultet om dette. HIM102 vil også bli søkt erstattet med et nytt emne kalt HIM103, som tar for seg islam og politikk i et bredere tidsmessig perspektiv. Fra høsten 2012 bortfaller altså trolig HIM102 og erstattes med HIM103.

I forbindelse med at flere av våre ansatte har forskningsfri, vil det fra 2012 være ansatt 5 personer i bistillinger. 3 av disse vil tilby egne fordypningsemner i årene som kommer, og bidra ytterligere til den faglige fornying i vårt emnetilbud.

I 2012 vil det bli vurdert om didaktikkundervisningen, og da særlig for studenter på den integrerte lektorutdanningen, kan organiseres på en enklere måte. Et gjennomgangstema på fritekstsvarene i på historie, har også vært at praksis på skolene ofte kolliderer med undervisningen på oversiktseminene. Dette må kunne unngås gjennom et bedre samarbeid mellom skolene og universitetet. Dette kan ikke løses på instituttnivå, da oversiktsforelesninger for inntil 200 studenter ikke kan flyttes uten videre.

I 2012 kunne kulturvitenskap av kapasitetsgrunner ikke ta inn masterstudenter på emnet i intervjueteknikk, og dette tilbys derfor i vårsemesteret av Frode Ulvund. Forhåpentligvis vil kulturvitenskap igjen kunne åpne emnet for histories masterstudenter i 2013.

Det foreligger ingen konkrete planer om å utvide vårt engelsk-språklige tilbud.

Hovedtall 2011: Oppmelding, frafall og stryk.

Resultatene for de forskjellige emnene vil bli analysert i følgende grupper: Didaktikkemner, 100-nivå, 200 nivå og 300-nivå (kursdelen). HIS350 Masteroppgaven i historie, samt SAS13 for utenlandske studenter holdes separat.

Tabell 1 Oppmeldt, møtt, bestått og frafall 2011

Emner 2011	Kandidater	Møtt	Bestått	Stryk	Stryk%	Frafall %
DIDAHIS1	32	30	29	1	3 %	6 %
DIDAHIS2	29	29	29	0	0 %	0 %
HIDID111	12	11	11	0	0 %	8 %
HIDID112	9	9	9	0	0 %	0 %
HIS120	11	11	11	0	0 %	0 %
Sum didaktikk	93	90	89	1	1 %	3 %
HIS101	211	161	128	33	20 %	24 %
HIS102	239	192	165	27	14 %	20 %
HIS108	Ikke aktivt					
HIS111	165	114	100	14	12 %	31 %
HIS113	50	41	37	4	10 %	18 %
HIS114	84	72	59	13	18 %	14 %
HIS115	39	30	22	8	27 %	23 %
HIS116	43	31	39	1	3 %	28 %
EUR103	94	68	59	9	13 %	28 %
HIM101	160	107	99	8	7 %	33 %
HIM102	96	61	54	7	11 %	36 %
Sum 100-nivå	1181	877	762	124	14 %	26 %
HIM201	34	23	22	1	4 %	32 %
HIS240	36	21	20	1	5 %	42 %
HIS250	90	84	80	4	5 %	7 %
HIS260	37	29	27	2	7 %	22 %
Sum 200-nivå	197	157	149	8	5 %	20 %
HIS301	46	41	41	0	0 %	11 %
HIS302	41	41	27	4	10 %	0 %
HIS303	33	28	28	0	0 %	15 %
HIS304	23	15	15	0	0 %	35 %
Sum 300-nivå	143	125	111	4	3 %	13 %
HIS350	36	33	33	0	0 %	8 %
SAS13	41	35	33	2	6 %	15 %

Didaktikkemnene skiller seg ut med både svært lite frafall og lavt stryk, og som vi skal se når vi kommer inn på de enkelte emnene, er det primært A, B og C som nyttes ved karaktergivning. For emnene på 100-nivå er frafallet gjennomsnittlig på 26%, og strykprosenten på 14. Dette synker til henholdsvis 20% frafall og 5% stryk på 200-nivå

og 13% frafall og 3% stryk på kursdelen av masterstudiet. I det siste tilfelle er det trolig ikke snakk om at studentene forsvinner, men at de utsetter innlevering. Det samme gjelder også HIS350 masteroppgaven. SAS-emnet for utenlandske studenter har også tilfredsstillende resultater, henholdsvis 15% frafall og 6% stryk. Årets hovedtall vil bli analysert i forhold til tallene for 2009 og 2010.

Tabell 2 Oppmeldte fordelt på nivå

Emnegrupper	2009	2010	2011	Totalt 2009-12
Didaktikkemner	116	88	93	297
100-nivå	1255	1227	1181	3663
200-nivå	171	149	197	517
300-kurs	166	134	143	443
HIS350	56	48	36	140
SAS13	26	23	41	90
Totalt	1790	1669	1691	5150

Som det fremgår av **tabell 2** er antall oppmeldinger gått ned siden 2009, med unntak av 200-nivås emnene og SAS13. Frafaller har imidlertid sunket, slik at antall møtte til eksamen ikke har gått like mye ned, som det fremgår av **tabell 3**:

Tabell 3 Oppmøtte fordelt på nivå

Emnegrupper	2009	2010	2011	Totalt 2009-12
Didaktikkemner	111	80	90	281
100-nivå	908	885	877	2670
200-nivå	139	110	157	406
300-kurs	146	119	125	390
HIS350	46	32	33	111
SAS13	22	20	35	77
Totalt	1372	1246	1317	3935

Til tross for at er ca. 100 færre oppmeldte i 2011 i forhold til 2009, er reduksjonen i antall studenter som har møtt til eksamen kun 55. Noe lavere frafall, kombinert med noe lavere strykprosent har ført til at faget har produsert omtrent like mange studiepoeng i 2011 som i 2009, som det fremgår av **tabell 4**:

Tabell 4 Beståtte eksamener fordelt på nivå

Emnegrupper	2009	2010	2011	Totalt 2009-12
Didaktikkemner	111	71	89	271
100-nivå	733	752	762	2247
200-nivå	137	103	149	389
300-kurs	145	114	111	370
HIS350	46	32	33	111
SAS13	18	18	33	69
Totalt	1190	1090	1177	3457

Det fremgår av **tabell 5b** at dette først og fremst skyldes at strykprosenten på 100-nivå har gått noe ned for hvert år.

Tabell 5b Stryk fordelt på nivå prosent

Emnegrupper	2009	2010	2011	Totalt 2009-12
Didaktikkemner	0 %	0 %	1 %	0 %
100-nivå	19 %	16 %	14 %	17 %
200-nivå	1 %	6 %	5 %	4 %
300-kurs	1 %	4 %	3 %	3 %
HIS350	0 %	0 %	0 %	0 %
SAS13	18 %	10 %	6 %	10 %
Totalt	13 %	13 %	11 %	12 %

Fluktuasjonen i strykprosent på 200-nivå og 300-nivå anses ikke som et problem, da utgangspunktet er så lavt. Selv om frafallet har sunket noe i forhold til 2009, er det ikke snakk om store avvik. Som det fremgår av **tabell 6b** faller resultatet for 2011 inn i et tydelig mønster:

Tabell 6b frafall fordelt på nivå prosent

Emnegrupper	2009	2010	2011	Totalt 2009-12
Didaktikkemner	4 %	9 %	3 %	5 %
100-nivå	28 %	28 %	26 %	27 %
200-nivå	19 %	26 %	20 %	21 %
300-kurs	12 %	11 %	13 %	12 %
HIS350	18 %	33 %	8 %	21 %
SAS13	15 %	13 %	15 %	14 %
Totalt	23 %	25 %	22 %	24 %

For det første synker både frafallet og strykprosenten desto lengre studentene kommer i sitt utdanningsløp. For det andre forsvinner rundt en fjerdedel av studentene fra emnene på 100 nivå og en femtedel på 200-nivå. For det tredje er frafallet fra SAS13 betydelig lavere enn for de andre emnene på 100-nivå.

Det finnes grovt sett to mulige forklaringer på den høye forfallsprosenten på 100-nivå. Alternativ 1: Studentene slutter fordi undervisningen er for dårlig, pensum for omfattende og emnet for krevende. Mot dette kan det innvendes a) at det fulle antall oppmeldte aldri møter opp på forelesningene, og dermed ikke kan bedømme den negativt, b) salgstillene fra Studia tyder ikke på at alle de oppmeldte kjøper pensum (bruktmarked og nettbokhandler er en usikkerhetsfaktor her) og c) våre evalueringer viser at studentene jevnt over er fornøyd med undervisningen og de fleste av pensumbøkene.

Alternativ 2: Frafallet skyldes at studentene melder seg opp til flere emner enn de når over, og enten a) dropper de emnene de har på annenprioritering og konsentrerer seg om emnene de helst vil studere, eller b) ikke studerer i det hele tatt men går ut i arbeid. Historie er et lett fag å velge, som mange har likt på videregående skole, men ikke nødvendigvis det faget de vil satse på i sitt studium. Imidlertid viser en studie av oversiktsemnene HIS101 og HIS102 i perioden 2006-2010 et noe mer komplisert bilde. Gjennomsnittlig frafall i denne perioden var ca. 26%, noe som stemmer med bildet for 2011. På disse to emnene er det imidlertid en obligatorisk oppgave ca. en måned inn i hvert semester. Ca. 16 % av frafallet skjedde etter innlevering av denne. Vi må altså også ta høyde for c) en del studenter bestemmer seg et stykke ut i semesteret for å droppe historie av grunner vi ikke kjenner.

Det kunne vært interessant å få gjennomført en studie av hva som skjer med de ”frafalne”. Tar de andre emner (altså har de registrert seg på flere emner enn det er realistisk å gjennomføre på et semester), færre emner (altså mindre enn 30 studiepoeng i semesteret) eller dropper de ut av universitetet? En slik undersøkelse kan ha interesse for andre fag som også har stort frafall.

Det kan altså synes som om årsakene til frafallet er: a) at studentene melder seg opp til flere emner enn de har til hensikt å ta, b) noen bestemmer seg for å ikke studere men gå ut i arbeid, c) andre finner ut underveis at det å studere/ studere historie ikke er noe for dem. At det absolutt største frafallet skjer på midtøsten- emnene HIM102, 103 og 201, emner som også får den mest entusiastiske tilbakemelding fra studentene som fullfører, tyder på at frafallet har lite å gjøre med kvaliteten på undervisningstilbudet.

Det ble i fagrapporten for 2010 trukket frem at innføring av flere obligatoriske aktiviteter for emner uten mappevurdering, muligens kan redusere frafallet. Det kan være gode pedagogiske grunner til å gjennomføre dette, men det er tvilsomt om slike tiltak vil føre til at ellers inaktive studenter plutselig blir aktive. Den primære effekten av den obligatoriske oppgaven på HIS101, 102, 114 og 116 (utover den pedagogiske verdien) er at vi på et tidligere tidspunkt får sortert vekk de fiktive studentene. Dersom vi ser nærmere på de langt mer forpliktende mappe- emnene HIS113 og HIS115, ser vi at frafallsprosenten også her er oppsiktsvekkende stor; henholdsvis 18 og 31 prosent i 2009, 28 og 19 prosent i 2010, og 18 og 23 prosent i 2011.

Strykprosenten er heller ikke unormalt høy, sett i forhold til at en relativt stor del av studentmassen verken følger undervisning eller skaffer seg pensum. Ut i fra svarene på evauleringene over flere år, kan vi også slå fast som hovedregel at selv mange av de aktive studentene ligger etter med pensumlesningen. Konklusjoner fra hovedtallene:

1. Frafall og stryk er noenlunde konstante over tid og skyldes i stor grad forhold som har lite med undervisningstilbudet å gjøre. At studenter som melder seg opp på flere emner enn det er realistisk å ta, faller fra, er en naturlig del av oppmeldingsprosessen på et masseuniversitet. At svakt motiverte studenter faller fra tidlig i semesteret og at studenter som ikke arbeidet med stoffet stryker til eksamen, må ses på som både naturlig og ønskelig.

2. Vår innsats må primært rettes mot de studentene som ikke faller fra, og som forsøker å tilegne seg lærestoffet. Vi bør iverksette tiltak som både gir dem en større følelse av mestring og bedre karakterer. Her må andre undervisningsformer enn forelesninger prøves ut og studentaktiv læring stimuleres. Vi bør finne, selv på emner med et tresifret antall studenter, en måte å komme i dialog med studentene på. Konkrete tiltak vil bli diskutert under de enkelte emner.

Analysen av de forskjellige emnene vil bli foretatt med utgangspunkt i hovedeksamen, i motsetning til tallene brukt så langt, som både omfatter hovedeksamen og midtsemestereksamen. Eventuell evaluering av emnet vil bli behandlet sammen med eksamensresultatene. De komplette evalueringene er sendt til de emneansvarlige og danner basis for deres emnerapporter i studiekvalitetsbasen. Versjonen kunngjort for studentene følger som vedlegg til denne rapporten.

HIS101 Oversyn over elder historie, høsten 2011

Tabell 7 HIS101

HIS101	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	6 %	7 %	23 %	24 %	14 %	27 %	34 %
høst 2010	6 %	18 %	31 %	22 %	14 %	9 %	20 %
høst 2011	4 %	10 %	26 %	26 %	14 %	19 %	22 %

Som det fremgår av tabell 7 er både strykprosenten og frafallet for HIS101 sunket betraktelig siden 2009. Resultatene for 2011 er likevel svakere enn for HIS2010. Evalueringen (gjennomført på nett) ga en svarprosent på 39,3 i forhold til hvor mange som møtte på eksamen. Studentene som svarte fordeler seg slik:

Vurdering av faglig utbytte:

Svært godt: 12

Godt: 66

Middels: 22

Svakt: 0

Dette anses som tilfredsstillende.

Vurdering av relevans forelesninger:

Svært god: 27

God: 65

Liten: 4

Svært liten: 4

At kun 8% ikke ser den faglige relevansen av forelesningene anses som tilfredsstillende.

Vurdering av pedagogisk kvalitet forelesningene:

Svært god: 18

God: 62

Liten: 16

Svært liten: 4

At 20% opplever den pedagogiske kvaliteten på forelesningene som liten er overraskende, sammenlignet med at en noenlunde lik andel ser på de samme forelesningene som svært gode. Dersom man sammenholder med fritekstsvarene viser det seg at de samme foreleserne som har blitt fremhevet som spesielt gode av andre fremheves som mindre gode/ dårlige. Dette, og mangelfullt oppmøte, kan forklare mye. Uansett er det overveiende inntrykket at studentene er godt fornøyd med forelesningenes kvalitet.

Pensum:

Noen studenter fremhever det som negativt at så mange av pensumbøkene er ”hjemmelagde”, og ber om flere bøker på engelsk, mens andre beklager seg over det lille som er av engelsk litteratur. Dette har en pedagogisk og prinsipiell side. Pedagogisk må det sies at det er en fordel at pensum på et slikt begyneremne er på norsk, og det at pensum er skreddersydd for foreleserne kan gjøre det lettere for studentene å tilegne seg stoffet. Prinsipielt er det ikke like heldig, og det ville ut i fra en rent faglig synsvinkel være en fordel om studentene i større grad ble møtt med ulike innfallsvinkler til temaene. Studentenes behov for å bli fortrolig med at det finnes mange måter å vurdere det samme kildematerialet på, blir imidlertid godt ivaretatt på fordypningsemnene som de fleste tar sammen med HIS102. Det vil uansett ikke være plass innenfor en 1200 siders pensumramme å gi et representativt utvalg av de ulike forskingsposisjoner, og foreleserne legger også vekt på å problematisere stoffet på forelesningene. Mange av studentene hadde ved slutten av semesteret fortsatt langt igjen før hele pensum er lest.

Annet:

Det nevnes i fritekstsvarene at enkelte forelesninger har for ordrike ppt-presentasjoner, og dette vil bli diskutert i forbindelse med neste høsts undervisning. Det fremheves som positivt at disse presentasjonene blir gjort tilgjengelige på MiSide for studentene. Studentene vil helst ha disse før forelesningene, men det er en pedagogisk avveining den enkelte foreleser selv må foreta. Det fremheves som positivt at det er relativt få forelesere sammenlignet med HIS102, noe som bidrar til mer kontinuitet i undervisningen. Norsk historie er ikke populært, og studentene vil ha mer global historie og mindre eurosentrisme.

Tiltak 2012:

Det vil bli vurdert til neste høst å erstatte noen av forelesningene med oppgaveseminar/ supplere forelesningene med seminar for grupper på ca. 30. Dette vil forhåpentligvis hjelpe de motiverte studentene til å oppnå bedre resultater.

HIS102 Oversyn over nyere historie

Tabell 8 HIS102

HIS102	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	10 %	20 %	34 %	21 %	8 %	7 %	22 %
Vår 2010	10 %	13 %	25 %	24 %	15 %	13 %	26 %
Vår 2011	5 %	17 %	24 %	26 %	16 %	13 %	20 %

Mens frafallprosenten er gått noe ned fra 2010, er strykprosenten den samme. 13% stryk må anses som et godt resultat. Utover at noen flere har fått B og noen færre A, er det små endringer fra tidligere.

Det ble gjennomført en evaluering på nett, med en svarprosent på 39 i forhold til antallet som gikk opp til eksamen. Studentene som svarte fordeler seg slik:

Vurdering av faglig utbytte:

Svært godt/Godt: 69 %

Middels: 29%

Svakt: 2%

Dette må anses å være tilfredsstillende, og avviker lite fra HIS101 samme år

Vurdering av relevans forelesninger:

Svært god: 25 %

God: 69 %

Liten: 6 %

Dette må anses å være tilfredsstillende, og avviker lite fra HIS101 samme år

Vurdering av pedagogisk kvalitet forelesningene:

Svært god: 6

God: 70

Liten: 21

Svært liten: 3

Forholdet fornøyd/ misfornøyd er 76-24 på HIS102 mot 80-20 på HIS101. På HIS102 er det imidlertid færre som tar frem superlativene. Dette kan skyldes at det er relativt mange forelesere på emnet. I de individuelle svarene er det ofte slik at de samme foreleserne som fremheves positivt av noen, fremheves negativt av andre. Studentene er altså langt i fra noen homogen masse. Uansett er det overveiende inntrykket at studentene er godt fornøyd med forelesningenes kvalitet.

Pensum:

Tre av fire studenter regnet ikke med å komme seg gjennom hele pensum. Studentene fremhever spesielt kompendiet negativt, primært på grunn av tungt og spesialisert innhold, men også på grunn av dårlig trykk.

Annet:

Som for HIS102 er det ulike synspunkter på ppt-bruk. Studentene foretrekker at disse er tilgjengelige før forelesningene, men dette må være en pedagogisk avveining foretatt av den enkelte foreleser. Det er svært ulike syn på hva som det burde være mer og mindre av i pensum, og det var ikke mulig å trekke noen entydige konklusjoner. Studentene var også misfornøyd med det tidlige tidspunktet for forelesningene, 0815-1000.

Tiltak 2012:

Det er iverksatt et pilotprosjekt hvor en gruppe på inntil 20 studenter underkaster seg flere obligatoriske arbeidskrav, d.v.s. at de skal levere inn 3 oppgaver av større omfang enn den tradisjonelle obligatoriske øvingsoppgaven. 10 studenter har meldt seg på. For de øvrige studentene er omfangen av øvingsoppgaven økt. Skiftet av forelesningstidspunkt til 1015-1200 ble iverksatt allerede fra høsten 2012, og vil forhåpentligvis kunne opprettholdes i fremtiden. Det er igangsatt et arbeid med å revidere pensum, under ledelse av Harm Schröter og Frode Ulvund.

HIS111 History of the United States of America.

Tabell 10 HIS111

HIS111	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	17 %	16 %	24 %	14 %	8 %	19 %	23 %
Vår 2010	11 %	13 %	12 %	24 %	16 %	23 %	33 %
Vår 2011	7 %	23 %	29 %	20 %	10 %	10 %	28 %

Mens frafallet ligger på normalen for emnet, er strykprosenten i 2011 blitt halvert. Emneansvarlig veksler mellom Harm Schröter (2011) og Ståle Dyrvik (2012), men den største delen av undervisningen foretas av Bruce Stuart som leies inn for dette. Det ble ikke foretatt en evaluering av emnet i 2011.

HIS113 Fordypning i eldre historie (mappevurdering)

Tabell 11 HIS113

HIS113	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	7 %	20 %	29 %	19 %	1 %	23 %	19 %
høst 2010	12 %	32 %	31 %	10 %	0 %	15 %	10 %
høst 2011	3 %	22 %	49 %	16 %	0 %	11 %	18 %

Som det fremgår av **tabell 11**, er frafallet fra dette emnet ikke vesentlig lavere enn for HIS101 og HIS102. Dette er oppsiktsvekkende da emnet markedsføres som mer krevende i form av obligatoriske arbeidskrav. Strykprosenten skyldes primært den 2 timers kunnskapstesten i form av en skoleeksamen på slutten av semesteret. Emnet ble evaluert i 2011 på nett. Svarprosenten var på 60 i forhold til antall studenter som gjennomførte. Av 21 som svarte, var 6 svært godt fornøyd, 14 godt fornøyd og 1 middels fornøyd med det faglige utbyttet, noe som må anses som svært tilfredsstillende. Dette er et emne hvor temaene skifter fra semester til semester.

HIS114 Fordypning i eldre historie (skoleeksamen)

Tabell 12 HIS 114

HIS114	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	11 %	28 %	22 %	19 %	8 %	11 %	36 %
høst 2010	15 %	26 %	26 %	17 %	11 %	6 %	18 %
høst 2011	8 %	9 %	24 %	23 %	18 %	18 %	14 %

Resultatene er klart svakere enn for tidligere år. Den høyere strykprosenten er i så måte uproblematisk, da strykprosenten i 2010 var unormalt lav. Det som fremhever seg negativt, sammenlignet med andre fordypningsemner, er resultatene i den øvre del av kurven. Kun 17% har fått A eller B i 2011, mot 41% i 2010 og 39% i 2009. Det ble gjennomført en evaluering på nett med 30% svar i forhold til antallet som fullførte kurset. Av de 20 som svarte, var 3 svært godt fornøyd med det faglige utbyttet, 14 godt fornøyd og 3 middels fornøyd. Dette må anses som tilfredsstillende. Dette er et emne hvor temaene skifter fra semester til semester.

Tiltak 2012/2013

Vurdere en kombinasjon av seminarvirksomhet og forelesninger. Vurdere en mer omfattende obligatorisk øvingsoppgave.

HIS115 Fordypning i nyere historie (mappevurdering)

Tabell 13 HIS115

HIS115	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	0 %	17 %	39 %	9 %	0 %	35 %	30 %
Vår 2010	2 %	19 %	33 %	17 %	12 %	17 %	19 %
Vår 2011	17 %	17 %	38 %	3 %	0 %	24 %	22 %

Som for HIS113 er frafallsprosenten overraskende høy. I tillegg er strykprosenten dobbelt så høy som for HIS113 samme år. I den øvre delen av karakterspekteret er imidlertid resultatene meget tilfredsstillende. Det ble ikke gjennomført evaluering av dette emnet i 2011. Dette er et emne hvor temaene skifter fra semester til semester.

HIS116 Fordypning i nyere historie (skoleeksamen)

Tabell 15 HIS116

HIS116	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	17 %	30 %	26 %	11 %	9 %	7 %	25 %
Vår 2010	0 %	21 %	38 %	17 %	10 %	13 %	24 %
Vår 2011	0 %	34 %	28 %	31 %	3 %	3 %	29 %

Frafallet er kun marginalt høyere enn vanlig. Bemerkelsesverdig lav strykprosent og en fordeling på B, C og D, med hver sin tredjedel av studentene, må anses som tilfredsstillende, til tross for at ingen av studentene oppnådde A. Det ble ikke gjennomført evaluering av dette emnet i 2011. Temaet i 2011 var *Kjønnspolitiske bevegelser*, og dette temaet vil bli innkorporert i HIS108 *Oversikt over kvinne og kjønns historie* fra våren 2012. Det ble arrangert lærerstyrte kollokvier, som var populære blant studentene.

Tiltak 2012

HIS116 våren 2012 blir kjørt med et annet tema, samt en kombinasjon av seminar og kollokvier som en del av undervisningen.

HIM101 Oversikt over Midtøstens historie

Tabell 16 HIM101

HIM101	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	8 %	29 %	25 %	29 %	9 %	0 %	25 %
Vår 2010	4 %	19 %	32 %	25 %	16 %	3 %	33 %
Vår 2011	4 %	24 %	31 %	24 %	11 %	7 %	28 %

HIM101 utmerker seg som vanlig med en høy frafallsprosent og en meget lav strykprosent. Det ble ikke gjennomført evaluering av emnet i 2011.

Tiltak 2012

Det vurderes å supplere forelesningene med seminargrupper. Dette må i så fall finansieres over løslønnsmidlene, da de ansatte på MØ ikke har kapasitet til dette.

HIM102 Det moderne Midtøsten 1880-2000

Tabell 17 HIM102

HIM102	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	8 %	18 %	34 %	18 %	12 %	10 %	35 %
høst 2010	11 %	17 %	22 %	22 %	14 %	15 %	28 %
høst 2011	14 %	12 %	23 %	26 %	12 %	12 %	30 %

HIM102 har en mer normal strykprosent, men også her er frafallsprosenten høy. Det ble gjennomført en evaluering av emnet i 2011, med en svarprosent på 54 i forhold til hvor mange som gikk opp til eksamen. Med hensyn til faglig utbytte, briljerer HIM102 med 52 % svært godt fornøyd, 32% godt fornøyd og 16% middels fornøyd. HIM102 blir fra høsten av erstattet med HIM103 *Islam og politikk*.

Tiltak 2012

Emnet erstattes med HIM103 *Islam og politikk*, som skal inngå i den nye studieretningen i Midtøstens historie. Det vurderes å supplere forelesningene med seminargrupper. Dette må i så fall finansieres over løslønnsmidlene, da de ansatte på MØ ikke har kapasitet til

EUR103 Europe after 1945: resources, demography, economy.

Tabell 18 EUR103

EUR103	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	10 %	23 %	35 %	13 %	6 %	13 %	26 %
Vår 2010	8 %	18 %	28 %	23 %	9 %	14 %	27 %
Vår 2011	8 %	22 %	32 %	18 %	8 %	12 %	19 %

Resultatene ligger på samme nivå som vanlig, men med en betydelig nedgang i frafallet. Emnet er åpenbart populært, og viser en markant stigning i antall bestått eksamener. Emnet ble ikke evaluert i 2011.

HIS240 Fordypning i eldre historie og HIS260 Fordypning i eldre

Tabell 19 HIS240

HIS240	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	13 %	25 %	21 %	17 %	25 %	0 %	23 %
høst 2010	19 %	19 %	31 %	13 %	13 %	6 %	30 %
høst 2011	16 %	21 %	16 %	26 %	21 %	0 %	34 %

Tabell 20 HIS260

HIS260	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	6 %	41 %	29 %	12 %	12 %	0 %	19 %
Vår 2010	5 %	20 %	45 %	15 %	10 %	5 %	30 %
Vår 2011	14 %	24 %	41 %	7 %	7 %	7 %	22 %

HIS240 og HIS260 ble forutsatt benyttet av studenter som tok HIS250 *Bacheloroppgaven*. Begge emnene har vært preget av stort frafall, og lav strykprosent. HIS240 ble evaluert høsten 2011, men svarprosenten var for liten til at resultatene kunne brukes. HIS 260 ble ikke evaluert i 2011.

Tiltak 2012

Begge emnene er nå nedlagt, og erstattet med HIS203 *Historiske kilder og kildekritikk*, som anses for mer velegnet i kombinasjon med HIS250 og et bedre grunnlag for et videre masterstudium.

HIM201 Fordypning i Midtøstens historie

Tabell 21 HIM201

HIM201	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	9 %	41 %	34 %	13 %	3 %	0 %	19 %
høst 2010	14 %	43 %	29 %	14 %	0 %	0 %	33 %
høst 2011	9 %	32 %	36 %	14 %	5 %	5 %	26 %

Som de andre valgfrie emnene på 200-nivå er der også her høyt frafall, men lav strykeprosent. Emnet ble evaluert høsten 2011, med en svarprosent på 45%. 80% anså seg som svært fornøyd med det faglige utbyttet, mens 20% var godt fornøyd. Dette må være rekord! Temaet endres fra semester til semester.

HIS250 Bacheloroppgaven i historie

Tabell 22 HIS250

HIS250	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår 2009	21 %	48 %	24 %	6 %	0 %	0 %	3 %
høst 2009	13 %	25 %	21 %	17 %	25 %	0 %	10 %
Vår 2010	26 %	35 %	19 %	3 %	6 %	10 %	3 %
høst 2010	9 %	55 %	23 %	9 %	5 %	0 %	12 %
Vår 2011	20 %	39 %	31 %	6 %	2 %	2 %	4 %
høst 2011	18 %	38 %	21 %	18 %	0 %	6 %	10 %

HIS250, som er en obligatorisk del av spesialiseringen i historie, og oftest det siste faget studentene tar før et evt. opptak til master, utmerker seg med lavt forfall, og liten bruk av E og F. Dette anses som naturlig. Det ble gjennomført en evaluering HIS250 høsten 2011, med en svarprosent på 49. På spørsmålet om hvor fornøyd studentene var med HIS250 samlet sett, svarte 6 svært godt, 8 godt, 2 middels og 1 måtelig, av totalt 17 svarende studenter. Dette, kombinert med de gode resultatene anses som tilfredsstillende. Spesielt interessant var det at studentene mente de fikk stort faglig utbytte av både å gi og få kommentarer på utkast fra medstudentene.

Didaktikk-emnene HIDID111, HIDID112, DIDAHIS1 og DIDAHIS2

Tabell 27 HID111 prosent

HIDID111	A	B	C	D	E	F	Frafall
høst 2009	25 %	25 %	25 %	0 %	25 %	0 %	20 %
Høst 2010	30 %	30 %	30 %	10 %	0 %	0 %	0 %
Høst 2011	27 %	36 %	27 %	9 %	0 %	0 %	8 %

Tabell 28 HIDID112 prosent

HIDID112	A	B	C	D	E	F	Frafall
Vår2009	0 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	29 %

Høst 2009	25 %	63 %	13 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Høst 2010	0 %	75 %	25 %	0 %	0 %	0 %	33 %
Høst 2011	11 %	56 %	33 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Tabell 29 DIDAHIS 1 prosent

DIDAHIS1	A	B	C	D	E	F	Frafall
Høst 2009	32 %	32 %	27 %	0 %	0 %	0 %	12 %
Vår 2010	22 %	22 %	56 %	0 %	0 %	0 %	10 %
Høst 2010	16 %	42 %	37 %	5 %			5 %
Vår 2011	17 %	25 %	42 %	17 %	0 %	0 %	8 %
Høst 2011	11 %	56 %	28 %	0 %	0 %	0 %	5 %

Tabell 30 DIDAHIS 2 prosent

DIDAHIS2	A	B	C	D	E	F	Frafall
Høst 2009 a	25 %	25 %	38 %	13 %	0 %	0 %	0 %
Høst 2009 b	38 %	23 %	23 %	15 %	0 %	0 %	7 %
Vår 2010 a	21 %	36 %	29 %	14 %	0 %	0 %	6 %
Vår 2010 b	0 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	29 %
Høst 2010 a	20 %	40 %	20 %	20 %	0 %	0 %	16 %
Høst 2010 b	0 %	40 %	40 %	20 %	0 %	0 %	0 %
Vår 2011 a	14 %	50 %	36 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Vår 2011 b	0 %	40 %	20 %	40 %	0 %	0 %	0 %
Høst 2011 a	29 %	71 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Høst 2011 b	33 %	33 %	33 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Som det fremgår av **tabell 27-30**, er frafallet på didaktikkemnene svært lavt. Når det er frafall, kan dette prosentvis se dramatisk ut, da det er snakk om ganske små grupper. E og F er knapt i bruk, mens D en sjelden gang kommer til anvendelse. Forklaringen på dette kan være at a) studentene inngår i et profesjonsstudium og er mer motiverte enn gjennomsnittet av historiestudenter, b) at mange av dem som tar DIDAHIS1 og 2 enten er ferdig med BA-grad eller MA-grad, og c) gruppene er små og undervisningen relativt omfattende i forhold til antall studiepoeng. DIDAHIS1 ble evaluert høsten 2011 med gode resultater. I evalueringene av HIS101 er det i mange år blitt påpekt av studenter på integrert lærerutdanning at praksis kolliderer med forelesningene på oversiktsemnene. Dette må det kunne finnes en løsning på.

SAS13 Norwegian Culture and History - Scandinavian Area Studies

Tabell 32 SAS13

SAS13	A	B	C	D	E	F	Frafall
Høst 2009	10 %	19 %	29 %	19 %	10 %	14 %	13 %
Høst 2010	11 %	16 %	32 %	26 %	5 %	11 %	10 %
Høst 2011	11 %	34 %	29 %	11 %	9 %	6 %	15 %

Frafall og karakterfordeling er helt i overenstemmelse med tidligere år. Emnet ble ikke evaluert i 2011.

Masternivå

Tabell 24 HIS301, HIS303 og HIS350 2009-2011 prosent

2009-2011	A	B	C	D	E	F
HIS301 prosent	11 %	48 %	37 %	4 %	0 %	0 %
HIS303 prosent	28 %	44 %	25 %	3 %	0 %	0 %
HIS350 prosent	18 %	39 %	36 %	7 %	1 %	0 %

Tabell 25 HIS302 prosent

Semester	A	B	C	D	E	F
høst 2009	15 %	28 %	36 %	13 %	5 %	3 %
høst 2010	15 %	40 %	25 %	10 %	0 %	0 %
høst 2011	6 %	42 %	33 %	14 %	3 %	3 %

Tabell 26 HIS304 prosent

Semester	A	B	C	D	E	F
Vår 2009	19 %	48 %	26 %	7 %	0 %	0 %
Vår 2010	29 %	38 %	25 %	8 %	0 %	0 %
Vår 2011	27 %	47 %	13 %	13 %	0 %	0 %

I karaktergivningen på emnene HIS 301, HIS303 og HIS350 er E og F normalt ikke i bruk, og D kun meget sjelden. Dette kan forklares med at studentene på masternivå er både mer erfarne og motiverte enn det vi finner på 100-nivå. Det samme mønsteret finner vi igjen for HIS250. På HIS302, som er et valgfritt emne med skoleeksamen, som de fleste likevel tar, ser vi derimot at studentene kan få både E og F. Hvorvidt D bør brukes mer aktivt på semesteroppgavene i kursdelen, kan alltid diskuteres. Forekomsten av D, E og F på HIS302 er imidlertid ganske beskjeden, og bekrefter at studentene på MA-nivå er av et annet kaliber enn studentene på BA-nivå.

Våren 2011 ble masterseminarene evaluert av Jan Heiret og Svein Sture, basert på spørreskjema, deltakelse på masterseminar og samtaler med masterstudentene uten lærere til stede. Jeg siterer fra rapporten:

” Studentene er meget fornøyde med både oppbyggingen av masterstudiet og masterseminarene. Så å si alle mener den tette koplingen mellom kursdel og masteroppgave er en ubetinget fordel. Den integrerte modellen gjør at masterseminarene blir en felles faglig arena helt fra begynnelsen av første semester. Noen få har også valgt UiB nettopp på grunn av denne modellen, men de fleste har ikke reflektert over at andre masterstudier er lagt opp annerledes.”

” Studentene var meget positive til samspillet mellom den individuelle veiledningen og tilbakemeldingene på masterseminaret. Den individuelle veiledningen er viktig, men kommentarene på seminarene oppleves som nødvendige innspill som både åpner for flere perspektiver og gjør forholdet mellom veileder og student enklere (evt. mindre kritisk/sårbar). Uenigheter og misforståelser kan oppklares i et felles forum. Samspillet seminar – individuell rettleiing synes å oppleves som verdifullt, og studentene synes at de har nytte av begge deler. Noen ga uttrykk for at de opplevde en konstruktiv arbeidsdeling

mellom seminar og møte med veileder: ulike aspekter ved skriving og faglig strategi ble tatt opp i det forum som var best egnet.”

Av ting som kan forbedres nevnes: alltid mer enn en lærer tilstede på seminarene, lærere bør ikke gå midt i seminaret, tydeligere informasjon om forskningsreiser, sørge for jevnt godt oppmøte blant studentene, bedre kommunikasjon med administrasjon (fagkoordinator/ studieveileder). Dette er blitt inngående drøftet på fagmøtet, og det er iverksatt tiltak der forholdene ikke har vært tilfredsstillende. Fagkoordinator har jevnlig møter med fagutvalget.

Akademisk redelighet.

I emnene hvor karakterene bestemmes av skoleeksamen, er akademisk redelighet et rent overvåkningsspørsmål i eksamenslokalet. På mappe-emner er saken litt mer komplisert. Våre medarbeidere på Kark har søkeverktøy som Eforus, men dette avdekker ikke plagiat av trykte bøker som ikke finnes digitalt. Ettersom mappene gjennomgås av fagpersoner som kjenner pensum, og kan iaktta studentene over tid, er det likevel grunn til å tro at juks ikke er svært utbredt. På oppgavemøtene er dette stadig et tema, og de emneansvarlige tilstreber å formulere oppgavene slik at det ikke er lett å jukse. I tillegg er den 2 timers skoleeksamen med 6 korte kunnskapsspørsmål en måte å sikre at studentene faktisk har fordøyd lærestoffet.

På masternivå tilbyr AHKR tverrfaglige kurs forskningsetikk hvert semester, og for nye masterstudenter i historie er det fra og med høsten 2011 innført en egenerklæring om akademisk redelighet, som gjennomgås og underskrives på kontraktsmøtet. Det er et spesielt fokus på den type plagiat som maskerer seg med fotnoter til teksten som er brukt, men hvor teksten er direkte oversatt snarere enn gjengitt med egne ord. Ettersom det ikke kan forventes at de faglige ansatte bruker store deler av sin tid på politivirksomhet, satser vi på forebygging gjennom bevisstgjøring av studentene.

Vurderingsformer

Omtrent halvparten av de som har svart på evalueringene av HIS101 og HIS102 ønsker seg mappevurdering i stedet for skoleeksamen. På evalueringen av HIS101 høsten 2011, fremgår det imidlertid at mange av disse verken har valgt et fordypningsemne med mappevurdering eller har valgt dette tidligere i studiet. Vi ser også at tilstrømningen til mappe-emnene er begrenset, og synkende siden toppåret i 2009, som det fremgår av **tabell 33**:

Tabell 33 mappevurdering

Semester	Eksamen mappe	Eksamen oversikt	mappe/ oversikt
HIS115 v2009	23	157	15 %
HIS113 h2009	95	200	48 %
HIS115 v2010	42	185	23 %
HIS113 h2010	60	172	35 %
HIS115 v2011	29	177	16 %
HIS113 h2011	37	150	25 %
Totalt	286	1041	27 %

I gjennomsnitt har ikke mer enn 27% av studentene som har tatt oversiktsemnene HIS101/102 valgt fordypningsemne med mappevurdering (forutsatt at ingen tar mappe uten også å ta oversiktsemne). Det er således et misforhold mellom hva studentene sier de ønsker og hva de faktisk velger. Her er selvsagt mange feilkilder, blant annet kan noen emner være mer populære enn andre, men samtidig blir spesielt nye studenter sterkt oppfordret på orienteringsmøtene til å velge mappe. Motvilje mot en skoleeksamen som avgjør hele karakteren betyr ikke nødvendigvis at en student vil velge mappe i praksis. Kombinasjonen av 2 mappe-emner, med totalt 6 oppgaver å skrive i semesteret, samt andres oppgaver å kommentere, virker uansett i voldsomste laget. Forklaringen på diskrepansen mellom svar og handling er trolig at spørsmålsstillingen er gal. I evalueringene for 2012 vil vi derfor spørre om studentene foretrekker en kombinasjon av hjemme-eksamen og skoleeksamen fremfor kun skoleeksamen. Mappe vil stadig være et tilbud på fordypningsemnene, og vi vil fortsatt stimulere til at spesielt nye studenter velger disse. Faget har uansett ikke ressurser til full mappevurdering på de store oversiktsemnene.

Programsensor-rapporter

Høsten 2011 skrev Per-Bjarne Ravnå under kontrakt som programsensor for bachelorprogrammet og masterprogrammet. Faget venter hans første rapporter våren 2012. For BA-programmet har vi definert følgende oppgaver i prioritert rekkefølge:

1. Vurdere den faglige oppbygningen av studieprogrammet, bl.a. med hensyn til balansen mellom obligatoriske og valgfrie emner, progresjon i studiet, presentasjon av programmet og tilgjengelighet på informasjon om dette.
2. Sammenligne omfang og vanskelighetsgrad på de forskjellige emnene, både sett i forhold til vårt eget emnetilbud og tilsvarende tilbud ved andre universiteter og høyskoler.

3. Sammenligne karakternivå på de forskjellige emnene, med henblikk på å finne ut om det er noenlunde lik praksis, og om denne praksis er i overensstemmelse med lokale og nasjonale karakterbeskrivelser.
4. Påpeke eventuelle andre forhold programsensor mener bør utbedres.

For MA-programmet har vi definert følgende oppgaver i prioritert rekkefølge:

1. Vurdere kursdelen i forhold til masteroppgaven, med hensyn til bredde versus fordypning, mulig overlapping og gjennomføring på normert tid.
2. Sammenligning av kursdelen med tilsvarende ved andre universiteter og høyskoler.
3. Vurdering av karakterbruken i forhold til lokale og nasjonale karakterbeskrivelser.
4. Påpeke eventuelle andre forhold programsensor mener bør utbedres.

Fagvis rapport KUVI. Vår- og høstsemesteret 2011

Rapportering fra emner (100, 200 og 300 nivå)

Mottatt emnerapporter/opplysninger for KUVI 102, 103, 104, 105, 106, og HEMB 111. Mangler KUVI 107
KUVI 202, 203 og 204
KUVI 302, 303 og 304, mangler 301

Praktisk gjennomføring

100-nivå:

De fleste emner på 100 nivå gjennomføres med 1 forelesning i uken. Noen emner (105) hadde også museumsbesøk og byvandring. KUVI 102 og 104 hadde gjesteforelesere gjennom Nordplussystemet (Owe Ronström fra Högskolan på Gotland, og Lena Marander-Eklund fra Åbo Akademi). Undervisningen på 104 deles i hovedsak mellom to av lærerne ved KUVI, 102, 105 og 106 har i hovedsak vært gjennomført av emneansvarlig.

KUVI 101 som er et metodeemne har forelesninger, øvingsoppgaver, omvisning og undervisning på UB og specialsamlinger, og ledere og ansvarlige for samlingene deltar i undervisningen. Undervisning gjennomføres med to forelesninger i uken, og tre av lærerne ved KUVI deltar i dette kurset. Fra og med inneværende semester er det lagt inn obligatorisk oppgave på KUVI 101.

KUVI 102, 104 og 106 har obligatorisk øvingsoppgave. Disse får skriftlig tilbakemelding fra lærerne (hovedsakelig gjennom KARK), og får bestått/ikke bestått. KUVI 103 har forelesninger en gang i uken, samt noen seminar (2). Foreleserne på dette emnet er tverrfaglig sammensatt og kommer fra ulike fagdisipliner som kulturvitenskap, religionsvitenskap og arkeologi.

Høsten 2011 hadde to av de tilsette forskningsfri, og en av lærerne gikk av for aldersgrensen. Ressursene var dermed knappe, og post.doc Connie Reksten hadde et to måneders vikariat. Hun deltok i undervisningen på flere emner, og hadde også emneansvar. Professor Bente Alver som gikk i pensjon fra august, deltok i undervisningen på flere emner (særlig 107, men også 104) i løpet av høsten. Våren tilbys også emnet HEMB 111, et samarbeide mellom historie, psykologi og kulturvitenskap. Det er del av programmet "Helsefremmende arbeid", men tilbys også som emne i Kulturvitenskap. Kurset om våren gjennomføres av 1 lærer fra historie og 2 fra kulturvitenskap

200-nivå:

KUVI 202 har i tillegg til forelesninger også museumsbesøk og et veiledet gruppearbeide, som også er eksamen. Emnet er relativt ressurskrevende gjennom gruppeveiledningen. På emnet gjennomføres en ekskursjon til Norsk Folkemuseum sammen med KUVI 203. KUVI 203 gjennomføres med 1 forelesning i uken, flere museumsbesøk samt ekskursjon. På 204 er det forelesning 1 gang i uken. Emnet har også obligatorisk øvingsoppgave, med skriftlig tilbakemelding og vurdering bestått/ikke bestått.

Bacheloroppgave 25x. Det tilbys nå bacheloroppgave i forbindelse med emnene 103, 104, 105, 106, 107, 203, 204.

I løpet av 2011 tok 12 studenter bacheloreksamen. 6 hvert semester. Vår: 3 på 256 og 3 på 258. (Mangler her opplysninger om hvor mange bachelor på HEMB 111). Høst 2 på KUVI 257, og 4 på KUVI 259. Det har vært jevn økning på studenttilgang på bacheloroppgavene. Vårsemesteret 2012 er det pr i dag registrert 10 bachelorstudenter.

Sammenfatningsvis gjennomføres emner på 100 og 200 nivå med 1 forelesning i uken, og på noen emner også museumsbesøk og ekskursjon. På flere emner etterspør studentene flere forelesninger, men det er det ikke ressurser til.

300-nivå:

301 gjennomføres med 2 forelesninger i uken i første halvdel av semesteret. I tillegg leverer studentene en obligatorisk øvingsoppgave. De fleste lærerne ved KUVI deltar i undervisningen her, mens hoveddelen gjennomføres av emneansvarlig.

KUVI 302 har 2 forelesninger og 3 seminar i løpet av semesteret. Seminarene er kollektive veiledningsseminar relatert til prosjektbeskrivelsen for masteroppgaven. Studentene her får også tre individuelle veiledninger i forhold til prosjektbeskrivelsen.

KUVI 303 har også forelesninger og seminar en gang i uken, også på dette emnet deltar de fleste av lærerne ved faget. Dette emnet har vært gjennom en del revideringer og hadde en noe vanskelig eksamensform som studentene klaget over. Denne er i det inneværende semester forandret til en hjemmeeksamen.

304 gjennomføres med forelesninger og seminarer. Studenter legger frem arbeider basert på materiale som skal anvendes i Masteoppgaven og disse diskuteres i seminarform samt at emneansvarlig har to obligatoriske veiledninger for hver student. Dette emnet tilbys for masterstudenter også utenfor KUVI, og har hatt studenter fra alle emner ved AHKR. Våren 2011 deltok 3 studenter fra historie og 1 fra religionsvitenskap. Pga all veiledningen som foretas av emneansvarlig er emnet svært ressurskrevende.

Mi Side

All informasjon knyttet til undervisning og pensum legges ut på Mi Side. De som bruker power point presentasjoner legger disse ut på Mi side , noe som studentene etterspør. Det er også ønske om at forelesningene skal legges ut på Mi Side noe de fleste lærere stiller seg skeptisk til.

Strykprosent og frafall

Minimal strykprosent: på noen få emner et enkelt stryk. (Høst 2011 2 stryk på 102). Der er divergens mellom antall oppmeldte kandidater og de som møter til eksamen – på 100 nivå varierte ”frafallet” i løpet av 2011 fra 2 til 8. På 200 nivå som jevnt over har færre kandidater er det mindre frafall, i løpet av 2011 var det på ett av emnene et frafall på 2. Ingen stryk. På 300 nivå ikke frafall og ikke stryk.

Karakterfordeling

På 100 nivå gjennomsnitt C på alle emner

På 200 nivå gjennomsnitt B

På 300 nivå gjennomsnitt B

Ressurstilgang

Alle emner bortsett fra 202 er gjennomført med lærere fra Kulturvitenskap. På noen emner har vi hatt gjestelærere gjennom Nordplus (se over). Det har ikke vært midler til kollokvier – noe studentene etterspør. På noen emner har studentene arrangert kollokvier selv.

Kommentar til studentevalueringene

Studentevalueringene gjennomføres ikke systematisk, det har vært opp til den enkelte emneansvarlige om evaluering gjennomføres. Dette skal vi imidlertid få litt mer system på. Flere studenter ønsker seg mer forelesninger, noe som der ikke er ressurser til. Gjennomgående er det god evaluering, og i flere emner (104 ,107 og HEMB 111) fremheves gode forelesninger. Det settes pris på muligheter for dialog under forelesningene. Noen ønsker seg at forelesningene legges ut på nett, noe de fleste lærere er i mot.

På 202 foregikk evalueringen muntlig og det var gode tilbakemeldinger fra studentene. 104 hadde skriftlig evaluering som var sånn midt på treet, men tilbakemelding i løpet av muntlig eksamen var at faget hadde vært svært bra og lærerikt.

304 fikk god evaluering. Studentene fremholder særlig at dette emnet hjelper dem til å komme i gang med feltarbeide og materialinnsamling.

Studieinformasjon og dokumentasjon

Alle emner bruker ”Mi Side”.

Tilgang til relevant litteratur

Det har vært lite problemer med relevant litteratur, bortsett fra noen svenske bøker (se nedenfor). Det er imidlertid større problemer med kompendiene, det er fremdeles slik at det er venting på kompendiene på Studia. (Faktisk også nå i starten på semesteret 2012). Det må snart bli slik at kompendiene til alle emner er klar ved semesterstart. Det har vært noe problemer med svenskspråklige bøker som blir utsolgt fra forlag etter ganske kort tid. De er heller ikke tilgjengelig som print-on-demand og det er heller ikke mulig med gode e-bokavtaler. Noen studenter klager også over at svensk er vanskelig. Faglitteraturen fra Sverige er imidlertid svært sentral i Kulturvitenskap og det er vanskelig å sette opp et tilfredsstillende pensum uten denne, så konklusjonen er at studentene må lære seg å lese svensk.

Akademisk redelighet

Ingen problemer på noen av emnene. Studentene leverer redelighetserklæring med master- og bacheloroppgaver. (Og hjemme-eksamen? Er usikker).

Studentaktiv forskning

På 100 nivå er det ikke noen studentaktiv forskning. Øvingsoppgavene på diverse emner skal ta tak i aktuelt stoff, for eksempel fra massemediene, og her kan det være tilløp til ingressante vurderinger og sammenhenger.

På 200 nivå, særlig på 202 er der i gruppearbeidene en del originale formidlingsgrep og det opparbeides en del kildemateriale

På 300 nivå vil særlig de essays som skrives til eksamen på 304 inneholde elementer av en aktiv forskningsprosess. Og selvsagt er masteroppgavene forskning.

Internasjonalisering

Mangler opplysninger om utvekslingstudenter på KUVI 101a 2011.

Programsensor - hvordan følges programsensorrapporter opp

På KUVI har professor Anne Eriksen fra Kulturhistorie ved IKOS, UiO fungert i 2 år. I 2010 gikk hun gjennom sammensetningen av bachelorprogrammet, og sammen med en kritisk gjennomgang av emnebeskrivelser. I år hadde hun en liknende gjennomgang Masterprogrammet.

Fagmiljøet mener at de har stor nytte av programsensor. Blikket og vurderingene utenfra avslører uklarheter og selvmotsigelser i fagbeskrivelsene. Alle er av den oppfatning at møter med og rapporter fra programsensor, har ført til vesentlige fagdiskusjoner. Deler av hennes bemerkninger er fulgt opp. Gjennomgangen av masterprogrammet avslørte imidlertid hvor lang tid det tar før revisjon av emnebeskrivelser når ut på nettet. Revisjoner som fagmiljøet hadde foretatt for lengst, var ikke nådd nettet, og førte egentlig til unødvendig arbeide for programsensor. (Se her programsensors rapport.)

Utvikling av faget

Vi er tilfreds med at student-tilgangen på alle nivå var bedre i 2011 enn tidligere. Det samme nivå opprettholdes i 2012, med en liten forbedring. Der er nå ca 30 studenter på emnene på 100 nivå, og 20 på 200nivå. Det siste er en forbedring. Der er også en økning av studenter som skriver bacheloroppgave. *Synliggjøring* av faget gjennom eget bachelorprogram har utvilsomt vært et gode. Vi vil legge vekt på å få flest mulig studenter til å skrive bacheloroppgave. Økningen var dessverre ikke så stor på 300nivå, og vi håper at den blir større i 2012 (opptak til høsten) siden der nå også er en økning i antall studenter som skriver bacehloroppgave.

I år er emnet KUVI 105 gjennomrevidert, og har også skiftet tittel, blant annet etter råd fra programsensor. Emnet har skiftet tittel fra "Dagleglivets materielle og kulturelle uttrykk" til "Materialitet og samfunn", og har i dette semesteret 30 (?) oppmeldte studenter .

Oppsummering av fagkoordinator

De emneansvarlige virker tilfreds med utviklingen av emnene. Der hvor det har vært tydelig kritikk fra studentene i evalueringer blir disse tatt til følge. Det ville være ønskelig med muligheter for å arrangere kollokvier for studentene.

Ett emne (105) er totalt revidert bl.a. som følge av råd fra programsensor.

Emnet KUVI 103 Etniske religasjoner og konflikter var nytt 2009(?). Det er et emne som tiltrekker seg studenter fra mange fag – også fra andre fakultet. Også KUVI 203 Museologi tiltrekker seg studenter fra andre fag, særlig arkeologi, historie og

kunsthistorie. Mange tar dette emnet i tillegg til mastergrad fra andre fag. De andre emnene har i hovedsak, men selvsagt ikke bare, studenter fra KUVI.

Pensumlitteratur og kompendier ser ut til å fungere bra, med unntak av ulike problemer med svensk litteratur, som faget vanskelig kan klare seg uten. Det samme gjelder problemene med kompendiene som er til stadig irritasjon både for studenter og lærere.

I forrige rapport uttryktes ønske om å ha undervisning i lokalene på Sydneplassen, det ser ut til å være gjennomført nå med noen unntak (?).

Undervisningsmelding religionsvitenskap vår og høst 2011

Rapportering fra emner

I 2011 ble det undervist i alle ordinære emner (RELV101, RELV102, RELV103, RELV105, RELV1250, RELV301, RELV303, RELV306, RELV350). Det ble videre tilbudt følgende spesialiseringsemner om våren, RELV 221/321 Nyreligiøsitet, RELV227/327 Religion og menneskerettigheter. Stipendiater hadde ansvar for to forskjellige spesialiseringsemner (RELV202/302), nemlig Religion, evolusjon og kognisjon samt Islam og kjønn. Om høsten ble følgende emner tilbudt: RELV 208/308 Sami Religion, RELV222/322 Religioner i antikken, RELV225/325 Islam, RELV 226/326 Norsk kristendom, RELV228/328 Religion and Politics I, RELV 229/329 Religion and Politics II. I tillegg ble det undervist i programmet Religious Roots of Europe.

RELV101 ble flyttet fra høst til vår i 2011 på grunn av tilpasning til bachelor-programmet. Emnet ble derfor tilbudt både høst 2010 og vår 2011, noe som gjorde at det var færre studenter enn vanlig på dette emnet våren 2011. RELV103, Hinduismen, buddhismen og andre asiatiske religioner, ble tilbudt både vår og høst 2011 som ledd i flytting av dette emnet til høsten.

Emnene har stort sett en dobbeltforelesning i uken, men på RELV 101 og RELV 105 er det to dobbelttimer i uken. På flere av emnene tilbys det kollokvier og seminarundervisning. Noen emner har hatt spesielle tilbud, som f.eks. byvandring og museumsbesøk på RELV226/326.

Religionsvitenskap deltok med to forelesninger på Faglig-pedagogisk dag.

Praktisk gjennomføring

Kursene har vært gjennomført på en god måte. Samspillet mellom administrasjon og vitenskaplig ansatte har fungert utmerket når det gjelder planlegging, administrasjon og gjennomføring av undervisningstilbudene.

Strykprosent og frafall

Gjennomstrømmingen av masterstudenter er bra. Strykprosenten er null eller svært lav på de fleste emner. Unntak er fortsatt RELV103, som i vårsemesteret hadde 27 % stryk. Fra 2012 er det imidlertid innført en obligatorisk innlevering i løpet av semesteret, som mest sannsynlig vil få strykprosenten ned. På RELV105 strøk til sammenligning "bare" 6 %, og dette emnet har en obligatorisk kvalifiseringsoppgave. Det er noe frafall på enkelte emner.

Karakterfordeling

Gjennomsnittskarakter er for de fleste emner C, men for enkelte emner er gjennomsnittskarakter B.

Ressurstilgang

Undervisningen har i hovedsak vært gjennomført av fast personale, til en viss grad supplert av stipendiater. Vi har i 2011 hatt noen forskningspermisjoner pluss at flere av de vitenskapelig ansatte fra høsten 2011 har verv på instituttet og dermed redusert undervisningsplikt. Vikarmidler har vært brukt til eksterne sensorer på alle emner for

høstsemesteret 2011. Bruk av eksterne sensorer er en klar forbedring i forhold til foregående semestre da budsjettsituasjonen tvang frem gjennomgående bruk av intern-sensorer på 100- og 200-nivå. Timeregnskapet er fortsatt i ubalanse: Alle de fast vitenskaplig ansatte har fremdeles overskudd på timeregnskapet, noen har flere hundre timer for mye.

Kommentarer til studentevaluering

Det har i liten grad vært gjennomført studentevalueringer i 2011. Fra 2012 er alle emner satt opp med en treårig turnus for evaluering. I den grad lærere har kommentert på studenters tilbakemeldinger, rapporterer de om tilfredshet.

Studentinformasjon og dokumentasjon

Har fungert tilfredsstillende.

Tilgang til relevant litteratur

Det er fortsatt problemer med manglende bøker og kompendier som ikke er klare til semesterstart. For artiklers vedkommende kan dette til en viss grad kompenseres for hvis studenter kan laste ned pensumlitteratur fra nettet, slik det blant annet er foreslått for RELV 306 for 2012.

Akademisk redelighet

Ingenting å utsette. Religionsvitenskap har obligatorisk kurs for masterstudenter, ”Søk & Skriv Kjeldekritikk, sitering og etikk” (Universitetsbiblioteket) samt forelesninger om forskningsetikk pluss at studentene underskriver en redelighetserklæring ved innlevering av masteroppgaven.

Studentaktiv forskning

Nei.

Internasjonalisering

Det ble i 2009 opprettet et nytt masterprogram, Religious Roots of Europe, som er et samarbeid mellom religionsvitenskap ved UiB og fem andre nordiske universitet, der studentene kommer fra hele verden. Tre spesialiseringsemner undervises på engelsk (RELV208/308, 228/328, 229/329). Relativt få studenter på religionsvitenskap tar emner ved utenlandske universitet.

Høsten 2011 ble det tilbudt to nye emner for innkommende utvekslingsstudenter, RELV210 Selected themes in religious studies. Assisted reading with term paper og RELV211 Selected themes in religious studies. Assisted reading with take home exam. Disse emnene skal tilbys både høst og vår, og sikre et tilbud for engelskspråklige studenter hvert semester.

Lærerutdanning

Undervisningen fungerer tilfredsstillende, men ressursene tillater ikke at vi kan ta inn alle som søker. Ved siden av en fast stilling, har vi fra februar i tillegg hatt en 20 % stilling. DIDARL1, DIDAREL2, RELDI111 og RELDI112 ble, etter tre års erfaring med religionsvitenskaplig fagdidaktikk på UiB, revidert og nye undervisningsplaner ble tatt i bruk høst 2011.

Programsensor – hvordan følges programsensorrapporten opp

Religionsvitenskap har ikke hatt noen programsensorrapport i 2011. Fra 2012 er det skrevet kontrakt med ny programsensor, førstelektor Mikael Rothstein ved Københavns Universitet. Når det gjelder tidligere programsensorrapporter, ble det uttrykt bekymring for den høye strykprosenten på RELV103. Dette vil bli forsøkt tatt hånd om fra 2012 med en obligatorisk innlevering underveis (se over). Programsensor har også nevnt at man bør avsette mer tid til tekstlesing med studenter og særlig styrke kompetansen av lesing av vanskelige historiske primærkilder. Dette er gjennomført på noen emner, men slike tilbud kan ytterligere utvikles. Til en viss grad er dette et ressursproblem.

Utvikling av faget

Oppmeldingstallene for høst 2011 viste en tydelig oppgang i studenter på 200-nivå, noe som antagelig blant annet skyldes bedre synliggjøring av spesialiseringsemnene med egne koder. Høst 2009: 28, høst 2010: 56 (66) og høst 2011: 95 (116). Det er videre en liten oppgang på 100-nivået: 175 (2009), 186 (2010) og 197 (2011). 300-nivået er stabilt: 22 (2009), 23 (2010), 22 (2011).

Faget er i ferd med å utlyse en stilling som vil bli ledig i 2012 på grunn av alderspensjonering.

Siden studentene tas opp til faget allerede i det første semesteret de er på universitetet, ønsker vi å arbeide for at religionsvitenskaplige emner integreres i førstesemesterstudiet.

Etter- og videreutdanning

Religionsvitenskap søkte og fikk i 2011 midler til å utvikle alumnivirksomhet. Dette resulterte i en rapport der alumnigruppen i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen ble kartlagt (Knut Melvær, *Alumniforening for religionsvitenskap?* 2011). Rapporten vil bli fulgt opp, blant annet er det søkt om midler til å utvikle et nyhetsbrev for *alumni*.

Oppsummering av fagkoordinator

Undervisningstilbudet på religionsvitenskap fungerer bra. I 2011 har det vært en oppgang i studenttall, særlig på spesialiseringsemnene, noe som antagelig skyldes bedre synlighet. Vi ser dermed ut til å ha reversert nedgangen fra tidligere semestre. Aktivitetsnivået når det gjelder undervisning, veiledning og eksamen er høyere enn de ressurser som er avsatt til dette (se Timeregnskapet).

25.01.2012

Ingvild Sælid Gilhus

REGION OG REGIONALISERING

studieprogramrapport vår 2011 og høst 2011

Studieprogrammet; profil, struktur, forekomst av felles undervisning og emner spesielt utviklet for studieprogrammet, faglige og sosiale aktiviteter

Profil

Utviklingen mot sterkere regioner i Norge og Europa har ført til et økt behov for kompetanse i offentlig forvaltning, hos planleggere og i næringslivet. På høyskolene og ved universitetene har man i lang tid utført forskning og undervisning med et regionalt perspektiv, men *forskningen* har ikke vært så tverrfaglig som man kunne ønsket seg.

Beslutningstakere i næringsliv og offentlig forvaltning vil i fremtiden stå overfor store omstillingsoppgave når det gjelder utviklingen av nye kommunale og regionale enheter. Masterprogrammet skal kunne utdanne kandidater som er kvalifisert til å påta seg disse oppgavene.

Programmet er et tverrfaglig samarbeid mellom Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det juridiske fakultet og Det humanistiske fakultet. Det humanistiske fakultet er vertsfakultet for masterprogrammet som ligger til Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR).

Programmet tilbyr en tverrfaglig innføring i regionaliseringsprosesser med påfølgende fordypning og spesialisering innen det av fagområdet som de veiledes fra.

Masterstudentene får innføring i tematikken omkring hvordan regioner oppstår, hva som konstituerer dem, hvordan de fungerer og hvordan de endres (REG311 og GEO 324). Det gis også innføring i natur- og kulturhistorie og kunnskap om hvordan naturmiljø og kulturmiljø blir forvaltet (REG302) og i forvaltningsrett (REG303).

Mastergraden hadde i utgangspunktet to linjer, en som førte frem til en masteroppgave på 60 studiepoeng, som en tradisjonell oppgave ved Det humanistisk fakultet eller Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Den andre linja skulle gi en masteroppgave på 30 studiepoeng. Studentene skulle delta i et team som ble kalt Problemløsning i team. Her vil de løse oppgaver knyttet til region og regionaliseringsprosesser som tilsvarer utfordringer i arbeidslivet. Tanken var at masteroppgaven her baserte seg på gruppearbeid mellom flere studenter. Denne varianten har grunnet administrasjon ikke vært aktiv og ble fra 2011 lagt ned med påfølgende godkjenning av endringer i studieplanen i UUI ved AHKR.

Struktur

Opptak av nye masterstudenter skjer bare i høstsemesteret, og d.d. er det 13 aktive masterstudenter inne på programmet.

1. semester: orienteringsmøte i starten av semesteret for nye studenter samt møte midt i semesteret (faglunch). Undervisning og eksamen i obligatoriske emner (REG311, REG302 og REG303)
2. semester: undervisning i GEO324 fordypningsfag (fra vår 2012) og valgfrie emner (faglunch midt i semesteret)
3. semester: ukentlige masterseminarer (REG350) og eventuelle valgfrie emner samt (faglunch)
4. semester: masterseminarer REG350 og innlevering og ferdigstilling av masteroppgave i Region og regionalisering.

Nedenfor redegjøres for undervisningen på 300 nivå vår- og høst 2011.

Vår 2011 har det kun vært masterseminarer for studenter som skulle ferdigstille oppgavene innen 15. mai 2011, høst 2011 var det tilsvarende men med åpning for deltakelse av nye studenter.

Felles undervisning

Emnene i den obligatorisk undervisningen har til nå vært utviklet spesielt for programmet, men tidligere REG301, som var med emneansvarlig og undervisning på SV og Institutt for geografi har endret tilbud fra høst 2011 til vårsemester 2012.

Det gis dermed en nytt tilbud REG311 i høstsemesteret.

REG302 er et tverrfaglig emne og den største utfordringen faglig og administrativt.

Emneansvarlig har her vært fra programkoordinator fra AHKR, arkeolog, men denne undervisningen er satt sammen av biologer, geologer, botanikere, arkeologer, historikere og kulturvitere.

REG303 er administrert fra Det juridiske fakultet og med jurister som forelesere.

Faglig-sosiale aktiviteter

Fagkoordinator og administrativ ansatt arrangerte faglige velkomstseminar og lunchseminar for studenter høsten 2011 og senere et seminar midt i hvert semester, det arrangeres også ukentlige masterseminarer – en faglig og sosial arena som gir studentene på programmet kullfølelse.

15. februar arrangerte vi også et dagsseminar med inviterte foredragsholdere fra regionen og hvor masterstudentene selv fikk presentere sine prosjekter.

Praktisk gjennomføring

De obligatoriske emnene ble gjennomført som vanlig høst 2011 og emneansvarlige bisto med eksamen og sensur. Gjennomføringen av undervisningen i høstsemesteret var god, bortsett fra at det totalt sett var få studenter tilstede

Søkertall per studieplass, gjennomføring, strykprosent og frafall

Vi har pr. d.d. 11 aktive masterstudenter inne på programmet. Masterprogrammet i Region og regionalisering har hatt færre og færre søkertall siden oppstart høst 2007 Det jobbes med rekruttering, men programmet er ikke synlige nok grunnet den tverrfaglige strukturen.

Ressurstilgang

Programmets viktigste ressurser er fagpersoner. Med unntak av fagkoordinator, Randi Barndon og de to emneansvarlige, for GEO324, Grete Rusten fra geografi og for REG303, Sigrid E. Schutz fra Juss, er tilgangen til fagpersoner som kan ta del i ansvaret for å drive programmet lite tilfredsstillende, noe som merkes godt ved sykdomstilfeller. Programmet er avhengig av undervisningsinnsatsen til fagkoordinator og emneansvarlige og det er vanskelig med vikarer. Tidligere år har stipendiater og post.doc deltatt i undervisning og eksamensavvikling. Begge stipendiatene våre og post.doc har nå oppfylt kravene til pliktarbeid, og de er dessuten i ferd med å ferdigstille sine stipendperioder. De vil derfor bli en svært vanskelig situasjon i fremtiden hvis om det ikke kommer til nye stipendiater. De ulike emnene fungerer godt, men det er relativt få studenter totalt sett og få tilstede på forelesninger. Med større studentmasse kunne studentene ha fått større utbytte av seminarundervisningen og diskusjonene der.

Kommentar til studentevalueringene inkl. opplysninger om studentene opplever kullfølelse

Verken programmet eller alle programemnene har formelt blitt evaluert i 2011, men REG302 har blitt evaluert av en av foreleserne ved emnet som har overhørt alle øvrige forelesninger og vil legge frem en endelig rapport i samarbeide med to av programmets studenter. Denne er enda ikke ferdigstilt. Programmet har ellers fungert godt sosialt og faglig. Alle studentene sitter samlet på felles lesesal og har felles lunch'er og seminarer, noe som gir kullfølelse. Det er vårt inntrykk også av kullene som startet høsten 2010 og høsten 2011 at det er god stemning blant studentene. Men programmet har lidd under diskusjonene om nedlegging av programmet, uklarheter mht ansettelse av fagkoordinator og mangel på administrativt ansatt i 2010 og det er nedgang i søkere til programmet. .

Studieinformasjon og dokumentasjon

Programstyret arrangerer velkomstseminar i første semester, dette ble også gjort høsten 2011. Informasjon til studentene skjer gjennom Min Side og på forelesningene/seminarene. Studentene får egne informasjonsmøter om spesialiseringene, om valg av tema for masteroppgave og valg av tilpasset veileder. Disse møtene er det fagkoordinator som har ansvaret for.

Tilgang til relevant litteratur:

Det er utarbeidet kompendier for de obligatoriske emnene REG302 og REG303 og disse er å få kjøpt i Studia. Tilgangen til litteratur tilfredsstillende, studentene har dessuten god tilgang til litteratur via Universitetsbiblioteket og dets ressurser, særlig muligheten til å søke etter og laste ned relevante artikler.

Rapportering fra emner på 300 nivå: REG311, REG302, REG303 og REG350

Praktisk gjennomføring

Alle REG emnene på masterprogrammet bortsett fra REG303 *forvaltningsrett* er under administrasjon ved AHKR og den praktiske gjennomføringen med tanke på timetabeller og rombooking etc har vært svært godt organisert av administrasjonen etter at vi fikk egen administrativt ansatt.

På REG300-emner gis undervisning i form av forelesninger og seminarer. På REG311 *prosjektskildring* som er et nytt emne fra høsten 2011 gis det introduksjonsforelesninger i fagene geografi, arkeologi, kulturvitenskap og historie, i tematikken region og regionalisering og de respektive fagenes metoder. REG311 består også av seminarer knyttet til utforming av prosjektskisser som skal godkjennes av veileder i samråd med programkoordinator. Programkoodinator er emneansvarlig. REG302 *Natur- og kulturmiljøforvaltning* er sammensatt med 9 ulike fag og det gis 10 forelesninger etterfulgt av hjemmeeksamen. Programkoodinator er emneansvarlig. REG303 har forelesninger og seminarer og ferdigstilles med skole-eksamen. Emneansvarlig er fra det juridisk fakultet. REG 350- masterseminarer ble vår 2011 gjennomført med programkoodinator som emneansvarlig, og med post. doc. engasjert på programmet som emneansvarlig høst 2011.

Karakterfordeling

REG302: Totalt var sju kandidater vurderingsmeldt til emnet. Fire leverte eksamensbesvarelse, to av disse fikk karakteren C, en fikk B og en fikk A. Gjennomsnitt var B.

REG303: Totalt var fem kandidatar meldt opp til emnet. Tre kandidatar var innom undervisninga, to møtte til eksamen. Av dei to som møtte var det ikkje stryk. Ein fekk A, ein D, i snitt B.

REG311: Totalt var fem kandidater vurderingsmeldt til emnet. Tre leverte eksamensbesvarelse, alle fikk bestått.

REG350 Totalt var seks kandidater vurderingsmeldt til emnet. Fire leverte masteroppgave. To leverte under koden REG350AHKR60, en fikk karakter C og en fikk karakter B. To leverte under koden REG350GEO60, en fikk karakter A og en fikk karakter C.

Kommentar til studentevalueringene

Det er ikke gjennomført formelle studentevalueringer av REG311 eller REG350 - masterseminar i løpet av perioden. REG302 har vært evaluert av prof. Peter Emil Kaland som har vært til stede ved alle forelesninger og vil i samarbeid med to av studentene på masterprogrammet levere en endelig rapport til programstyret. Vi avventer denne rapporten. Dette er et sammensatt emne med mange fag, mange forelesere og har vært en "gjenganger" som et emne studentene mener er utfordrende. Dessuten er det et sårbart emne i den forstand at det i sin tid ble bygget opp av

enkelpersoner koblet til deres egne forskningsinteresser – alle disse personene er ikke lenger tilgjengelig for å gi forelesninger. Emnet vil omarbeides i løpet av de neste årene med bakgrunn i dette og med bakgrunn i rapporten fra evalueringsteamet.

Programsensor - hvordan følges programsensorrapporter opp

Det er ikke opprettet egen programsensor

Utvikling av faget

Programmets struktur ble i løpet av 2011 endret grunnet rasjonaliseringer ved geografi. Det opprinnelige obligatoriske emnet REG301 - *region og regionalisering* er lagt ned og studentene må nå følge GEO 324 som gis som tilbud til studentene kun i vårsemesteret. REG301 var første emne i en rekke av tre obligatoriske emner på programmet som alle ble gitt i høstsemesteret da det er da programmet har opptak av nye studenter. REG301 var en forelesningsrekke og seminarer spesialtilpasset studentene på masterprogrammet i Region og regionalisering og lagt opp faglig med tanke på at disse studentene kommer fra ulike fag.

Omleggingen har skapt store problemer i forbindelse med 1. semester for nye studenter, og det ble derfor opprettet ett nytt emne REG311, med forankring ved AHKR. Emnet har gitt innsikt i teoretiske og metodiske grep ved de ulike involverte fagene; arkeologi, kulturvitenskap, historie og geografi. Emneansvarlig har vært programkoordinator.

Studieprogramleders samlede vurderinger og forslag til forbedringer

Program for Region og regionalisering har vært i virke siden høsten 2007 og i sin helhet fungerer det godt. Men programmet står overfor flere utfordringer, både når det gjelder bemanning til undervisningen nå som stipendiater og post.doc ikke kan bistå undervisningen og mht å ta vare på studenter og for å fortsatt sikre god undervisning og god administrativ oppfølging i programmets emner.

Mal for utdanningsmelding 2011

Utdanningsmeldingen skal gi en samlende og overordnet vurdering av kvaliteten i studietilbudet ved institusjonen og oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger i kvalitetsarbeidet på utdanningsfeltet. Fakultetenes utdanningsmeldinger skal kunne fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for 2011 presenteres ut fra til de resultatene som er oppnådd. Meldingen skal ikke overstige 10 sider.

I. Generell omtale av studietilbudet ved fakultetet

Gi en vurdering av det samlede program- og fagtilbudet, inkludert videreutdanning. Faglige prioriteringer og eventuelle forslag til endringer i studieprogramporteføljen må omtales, sammen med eventuelle planlagte tverrfaglige satsninger.

Vedlagte tabeller viser forslag til allokering av interne opptaksrammer i grunnstudiene for 2013/2014 på programnivå, basert på innmeldte opptaksrammer til SO 2012. Tabellene inneholder også oversikter over opptak på masterprogram. Forslag til endringer i studieprogramportefølje og opptaksrammer føres i tabellene. Fakultetene bes om å angi opptaksrammer også for masterprogrammene.

Innmeldte forslag til opptaksrammer fremmes som forslag til universitetsstyret og registreres i samordna opptak 1. desember 2012.

II. Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Vurdering av resultatoppnåelse for 2011, utviklingstrekk og avvik av særlig betydning, og vurdering av ambisjonsmål for 2012.

Som grunnlag for vurderingene vil Studieadministrativ avdeling utarbeide samlerapporter over institutt- og fakultetsstatistikk, samt regneark med grunnlagsdata for videre analyse.

III. Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

Mål og prioriteringer for 2011 ble vedtatt i styresak tilknyttet universitetets utdanningsmelding for 2010. Utdanningsmelding 2010 beskriver også fakultetenes strategiske mål og prioriteringer. Fakultetene bes om å omtale:

- Prioriterte områder for UiB/universitetsstyrets prioriteringer
 - Kvalitet i utdanning – forståelse av kvalitetsbegrepet, tiltak for å fremme kvalitet.
 - Studiegjennomføring på bachelornivå
 - Internasjonalisering, se også pkt. IV
 - Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.
 - Arbeid for å utvikle Sentre for fremragende utdanning
 - Oppfølging av Kompetanse 2020
 - Tiltak for studentaktiv forskning
- Fakultetets prioriteringer, omtalt i fakultetets utdanningsmelding for 2010
 - I utdanningsmeldingen 2010 skisserte fakultetene egne prioriteringer og satsingsområder. Det bes om en vurdering av status for disse.

IV. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer:

- Studiekvalitetstiltak, herunder
 - Hovedfunn og oppfølging av gjennomførte program- og/eller emneevalueringer, programsensorrappporter, herunder også evaluering av nyetablerte studietilbud. Hvilke programmer og emner skal fakultetet etter planen evaluere i kommende periode? Har det vært gjennomført endringer i opplegg/ metode i evalueringsvirksomheten?
 - Øvrige studiekvalitetstiltak på fakultets- og instituttnivå som er gjennomført eller under planlegging. Fakultetene bes spesielt omtale pågående eller ferdigstilte PEK-prosjekter for 2011.
 - Fakultetets vurdering av læringsmiljøet; fysiske rammevilkår, studentarbeidsplasser, akademisk og/ eller sosial integrering, studentmedvirkning. Har det vært gjennomført, eller planlegges det tiltak for bedret faglig/sosial integrasjon? Spesielle utfordringer i undervisningslokaler og -utstyr?
 - Vurdering og sensur
 - Bruk av ulike vurderingsformer
 - Kvalitetssikring av eksamensoppgaver
 - Registrering av karakterer i protokoll og i FS
 - Bruken av ekstern sensur, jmfør UH-loven § 3.9 og UiBs kvalitetshåndbok og grads- og studieforskrift
 - Bruken av karakterskalaen
 - Omfang og utfall av klage på sensur, omfang av gjentakseksamener
 - Bruk av utdanningsplaner i studentoppfølging, herunder utstedelse av vitnemål
- Internasjonalisering:
 - Hva er fakultetets innsatsområder innen internasjonalisering, i henhold til egne plan- og strategidokumenter?
 - I hvilken grad har hvert studieprogram innarbeidet et tilrettelagt utenlandsopphold?
 - Hvordan sikres faglig forankring av utvekslingsavtalene?
 - Planer for en tettere kobling mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringsarbeidet
 - Fakultetets oppfølging av Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet
- Etter- og videreutdanning

V. Handlingsplaner

Hvordan er universitetets handlingsplaner fulgt opp på fakultetsnivå?

- Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet
- Handlingsplan for studenter med funksjonsnedsettelse
- Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen

VI. Oppsummering

Hva er hovedutfordringene for utdanningsvirksomheten basert på erfaringene fra 2011, og hva ønsker fakultetet å prioritere spesielt framover?

Lenker til aktuelle UU-saker:

[Sak 05 11 Studentaktiv forskning](#)

[Sak 18 11 Læringsmiljøundersøkelsen 2010](#)

[Sak 26 11 Melding om internasjonal virksomhet](#)

[Sak 32 11 Fremdriftsplan SFU](#)

[Sak 33 11 Utvikling av kvalitetssystemet ved UiB](#)

[Sak 42 11 Oppfølging av Kompetanse 2020 \[rapporten\]](#)

[sak 48 11 studentrekruttering - tall og endringer](#)

[Sak 49-11 Sikkerhet i forbindelse med sensur](#)

[sak 50-11 kvalitetssikring av eksamensoppgaver](#)

Vedlegg:

Tabeller for forslag til programportefølje og opptaksrammer, 2013/2014

Studie- og studentstatistikker (tabeller for dette blir ettersendt i februar):

Oversikt over antall emner og program, fordelt på nivå

Søknadstall, opptak og studenttall (søknad/studieplass/møtt)

Gjennomføring og frafall

Resultat 2011 og ambisjonsmål for 2012: utvikling i studenttallet, gjennomføring i master- og bachelorprogrammene, kandidattall, studiepoeng per student, årsheter, internasjonalisering

Karakterfordelinger

Videreutdanning